

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE ROMANO-CATOLICĂ ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
PROGRAMUL DE STUDII: MASTERAT ÎN COMUNICARE BIBLICĂ ȘI ECLESIALĂ

LUCRARE DE DISERTAȚIE

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

Lect. dr. Cristina Mareș

ABSOLVENT:

Avram Ionuț Mircea Șerban

BUCUREȘTI

2022

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE ROMANO-CATOLICĂ ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
PROGRAMUL DE STUDII: MASTERAT ÎN COMUNICARE BIBLICĂ ȘI ECLESIALĂ

Spiritualitatea inimii în Sfânta Scriptură
Despre rugăciunea inimii în gândirea
sfântului Grigore Palama

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

Lect. dr. Cristina Mareș

ABSOLVENT:

Avram Ionuț Mircea Șerban

BUCUREȘTI

2022

CUPRINS

INTRODUCERE	1
CAPITOLUL I: SIMBOLISMUL INIMII	4
1.1 Simbolismul inimii în diferite tradiții religioase antice.....	4
1.2 Simbolismul inimii în gândirea iudaică.....	7
1.3 Profetul Ezechiel – „inima de carne și inima de piatră”	9
1.4 Inima unui rug aprins românesc	14
1.5 Mistica rugăciunii și a revolverului.....	18
CAPITOLUL II: PARABOLA VAMEȘULUI ȘI FARISEULUI, O ANALIZĂ SPIRITUALĂ.....	22
2.1 Inima, izvorul vieții	22
2.2 Nicolae Steinhardt ,experiența mistică a monahului de la Rohia.....	25
2.3 Iuliu Hossu, un cardinal al neamului român.....	27
2.4 Richard Wurmbrand, un fiu pierdut al casei lui Israel	30
2.5 Sfântul Paul, de la fariseu la vameșul apostol	34
2.7 Vladimir Ghika, un prinț pe plaiuri cerești.....	37
2.6 Și eu sunt vameș, o experiență a convertirii personale	39
CAPITOLUL III: SPIRITUALITATEA INIMII ÎN RUGĂCIUNEA SFÂNTULUI GRIGORE PALAMA.....	41
3.1 Viața sfântului Grigore Palama	41
3.2 Originea rugăciunii inimii	46
3.3 Rolul rugăciunii în perioada contemporană	48
3.4 Un pelerin în căutarea rugăciunii lui Isus.....	51

CONCLUZIE.....	54
BIBLIOGRAFIE	56
ANEXĂ	1

MULȚUMIRI

Nu am cum să nu port recunoștință celor care în acești doi ani de masterat m-au format academic dar și sufletește. Celor care în acești doi ani de distanțare, și-au pus în inima mea amprenta Cuvântului ce zidește și renaște le sunt profund recunoscător. Blândețea părintelui Tarciziu rămâne pentru mine un model de viațuire, curajul părintelui Lucian îmi este imbold spre ascensiune iar înțelepciunea părintelui Wilhelm căpătâi a toate. Fără de răbdarea dascălilor mei nu puteam izbuti.

Mulțumirile mele se îndreaptă și către blândul și bunul meu bibliotecar nobilul Marius Buta, ale cărui sfaturi tehnice au finisat lucrarea de față. Pastorul Laurențiu Nistor a fost bunul meu sfătuitor și mentor, plimbările lungi și discuțiile cu el au adus multe lămuriri asupra tezei mele. Sunt recunoscător pentru amabilitatea profesorilor mei, înțelegerea de care au dat dovadă în cei doi anii a deschis pentru mine un orizont nou.

Sunt plin de mulțumire pentru bunăvoința de care doamna secretară Velicu Veronica a dat dovadă în acești doi ani în toată munca dânssei. Sunt mulți cei cărora ar trebui să le mulțumesc, dar pe fiecare îi asigur de gândurile mele bune și de rugăciunile mele.

Sorei lect. dr. Cristina Mareș îi sunt cel mai îndatorat, deoarece fără de răbdarea dânssei și sfătuirea cea fără margini nu reușeam să duc la bun sfârșit această disertație. Răbdarea pe care a manifestat-o dar și profesionalismul academic m-au ajutat să aleg ce este mai bun și mai profund pentru lucrarea mea.

Mai presus de toate îi sunt recunoscător lui Dumnezeu pentru că a fost zilnic pentru mine hrană pentru trup, inimă și minte, fără de harul și bunătatea Sa nemărginită nu puteam reuși. El este acela care a născut în inima mea dorul după rugăciunea necurmată a lui Isus dar și cunoașterea vieții unui sfânt bine plăcut Lui.

Personal Sfântul Grigore Palama, rămâne pentru ființarea mea un model de smerenie, ascultare, dragoste de Dumnezeu și de aproapele. Prin viața lui am descoperit iar și iar dorința fierbinte după Dumnezeu și după viețuirea cea sfântă.

A lui Dumnezeu să fie toată Lauda!

Mă identific cu versurile poetului Traian Dorz în toată profunzimea lor:

**Nimic nu sunt, un strop de tină
În care ai pus un bob de grâu.
Un ciob în care aprinzi lumina
Pustiu din care, Tu scoți un râu.**

**Nimic nu sunt, o cupă spartă
Din care faci un heruvim,
Sunt măgărușul ce te poartă
În drumul spre Ierusalim**

**Nimic nu sunt, un rob netrebnic
Chemat ca jugul Tău să-l port,
Să dau deoparte piatra cea rece
Când Tu dai viață, celui mort.**

**Nimic nu sunt, o trestie frântă
Din care faci, toiag de fier
O luminiță fumegândă,
Ce mâine fi-va o stea pe cer.**

**Nimic nu sunt, doar Tu ești totul
Și Tu te-ai dat ca preț al meu
Făcând din pieptul meu, chivotul
Ce-l poartă în el, pe Dumnezeu.**

**Nimic nu sunt, nimic sub soare
Dar Tu te-ai dat pentru nimic
În veci să fii, mereu mai mare
Iar eu în veci, mereu mai mic.**

INTRODUCERE

Dorința de a scrie despre rugăciunea inimii s-a născut din cercetarea mea despre ”Nebunii întru Cristos” dar și din nevoia de a cunoaște mai mult din mistica și trăirea lăuntrică cu Dumnezeu de care lumea Neoprotestantă este lipsită. Pentru această preocupare îi sunt dator unui sfânt, și anume Episcopului Ieroschimonah Nil Dorobanțu, a cărui operă imensă (peste 10 mii de pagini) a ajuns și în mâinile mele. Cartea care m-a inspirat cel mai mult este „Nebun pentru Hristos și flacără vie a monahismului Secolului XX”¹ care este o autobiografie duhovnicească a celui care a practicat asceza purtând cu el biserica vie ”Vlaherne” și rugăciunea inimii sau rugăciunea lui Isus, care îi dădea putere și care l-a întărit în anii de prigoană sub odiosul regim comunist. Prin această rugăciune părintele Nil, absolvent cu ”*MAGNA CUM LAUDE*” a facultății de teologie și filozofie din București, cu studii de drept fără licență și cu un doctorat început la renumitul pr. profesor Dumitru Stăniloae. (Doctoratul nu îl va mai termina deoarece vor începe anii de prigoană comunistă și încarcerarea)

Părintele Nil (1920-1977) a avut o viață asemănătoare cu Sfântul Grigorie Palama din punct de vedere al scrierilor, amândoi având această chemare de la Dumnezeu. Am să rezum în câteva paragrafe viața părintelui Nil, cel condus de rugăciunea lui Isus la o viață de sacrificiu. Acesta a studiat dreptul, teologia, litere, și filosofia, și cunoștea douăsprezece limbi printre care, greaca veche, ebraica, latina și sanscrita. Acesta a studiat materialismul dialectic pentru a putea vorbi ateilor pe limba și înțelesul lor. El² (născut în satul Crainici din Mehedinți) a fost coleg de școală cu regele Mihai, și era nepot de general, dar momentul schimbării a fost cel al întâlnirii cu preotul Arsenie Boca.³ În timp ce se afla la Ierusalim și slujea sfânta liturghie în limba aramaică a fost hirotonit episcop de către mai mulți

¹ Ieroschimonah N. Dorobanțu, *Nebun pentru Hristos și flacără vie a monahismului Secolului XX*, Bacău 2017.

² Vezi anexa 1 la 4.

³ Părintele Nil spunea despre Arsenie Boca că acesta este văzător cu Duhul, și că la un anumit moment acesta l-a chemat dintr-o mulțime mare, deoarece a avut o descoperire despre el. „Mâncând pâinea cea binecuvântată de Arsenie am simțit un curent mistic ce m-a transformat”, acesta a fost momentul alegerii de a urma taina călugăriei. O săptămână a ținut locul unui stareț.

episcopi. Deși a fost foarte mult prigonit de securitate⁴ părintele Nil a slujit și predicat fără teamă evanghelia. În timp ce era întemnițat nu a protestat niciodată pentru bătăile pe care le primea, ba din contră săruta mâinile celui care îl lovea dorind astfel să ofere iubire celui ce îl prigonea, dar în momentul în care a fost deposedat de gardieni de obiectele cu care slujea liturghia acesta a refuzat să mai mănânce, motivând că hrana lui este sfânta împărtășanie.

Singurele momente în care purta încălțăminte era atunci când slujea în anumite mănăstiri unde i se impunea slujirea cu încălțăminte, de altfel el mergea mereu desculț, și dacă primea ceva de încălțat dăruia imediat mai departe. Îmbrăcămintea lui era o reverendă foarte aspră și a refuzat de fiecare dată una nouă dintr-un material moale. Pe când ținea locul unui stareț la o mănăstire a dăruit săracilor toată hrana și rezervele mănăstirii și chiar patul în care dormea starețul, (când acesta era găzduit la mănăstiri de maici dormea pe jos și când maica ce îl avea în grijă vena să aranjeze patul, nu avea ce să aranjeze iar părintele o ruga să îl deranjeze puțin pentru a nu îl certa stareța că doarme pe jos) iar la venirea acestuia l-a alungat pe părintele Nil strigându-i că l-a sărăcit. Părintele Nil a fost mirat deoarece starețul a depus votul sărăciei de bună voie, așa că peste două săptămâni a trimis la el un creștin cu doi saci, unul cu banii și altul cu pomelnice. Acest preot era atât de înduhovnicit încât și pe ierarhii vremii îi muștra deoarece acceptau să colaboreze cu autoritățile comuniste și nu purtau de grijă turmei lui Cristos.

Deși era iubit de credincioși și urmat peste tot, iar la predicile sale se adunau mii de oameni care plâneau în urma auzirii predicilor, ierarhii colaboraționiști au hotărât să îl caterisească. Acesta a continuat să slujească purtând cu sine 7 litri de vin pentru împărtășanie și 30 de kg de azimă, și slujea având cu sine biserica Vlaherne⁵. A slujit sfânta liturghie în pădure, în hambare, în peșteră și în curțile oamenilor. După eliberarea din

⁴ Regimul ateu comunist îl urmărea și se scriau foarte multe dosare despre activitatea dânsului. Până la urmă a fost prins și arestat de securitate și a fost bătut și umilit în temniță. Arhivele C.N.S.A.S. conțin mai multe dosare informative pe numele părintelui.

⁵ Această denumire o folosea părintele Nil cu referire la locurile unde el slujea, deoarece purta cu sine un antimis și potir de lemn, și acolo unde se oprea slujea sfânta liturghie. Comuniștii notau mereu că el se întâlnește cu credincioșii la biserica Vlaherne, dar nu reușeau să dea de această biserică, deoarece ea se muta mereu.

temniță acesta a stat retras în munți și cobora foarte rar doar la persoane care erau de foarte mare încredere. Începuse să vorbească cu animalele, și slujea zilnic liturghia. Viața lui a fost un adevărat exemplu de trăire creștină și de asceză. A fost un adevărat Nebun pentru Cristos. Citind viața acestui sfânt am simțit nevoia să aprofundez această mistică a rugăciunii inimii și felul în care sfântul Grigore Palama a trăit și simțit acestea.

CAPITOLUL I: SIMBOLISMUL INIMII

1.1 Simbolismul inimii în diferite tradiții religioase antice

Vechii egipteni aveau un întreg cult pentru morți, crezând că viața după moarte este posibilă, dar acest lucru era realizabil doar dacă corpul era păstrat într-o formă în care sufletul și forța vieții se puteau reuni. Practica mumificării⁶ avea astfel un fundament profund religios, deoarece aceștia credeau că cei morți se vor folosi de trupuri pe lumea de dincolo. Procesul mumificării era unul extrem de complex și de important: în primul rând, creierul era scos pe nas, iar cutia craniană se curăța printr-un amestec de plante și lichide. Organele erau de obicei scoase și depozitate în niște borcane speciale. Organul cel mai important și singurul care rămânea în corp era inima.

Egiptenii credeau că centrul gândirii și al rațiunii este inima, și că la viața de apoi, aceasta era dovada bunătății celui mort. Corpul mumificat trebuia deshidratat printr-un proces care implica extrem de multă sare și o perioadă lungă de timp. După aproximativ 40 de zile de deshidratare, corpul era îmbălsămat în mirodenii, înfășurat cu fâșii de pânză, de asemenea și ele impregnate cu tot felul de uleiuri și mirodenii. După toate acestea, corpul era depus în sarcofag.

Tot legat de cultul morților, egiptenii considerau că inima era cea care hotăra soarta finală. Ei credeau că Ammit⁷, care era reprezentată de o făptură ce semăna cu un leu, cap de crocodil⁸, și picioare de hipopotam este zeița care devora morții, de aceea o numeau mîncătoare de inimi. Se crede că aceasta trăia în infernul egiptean, și la judecată, în fața zeului Anubis, în sala celor două adevăruri, inima celui mort era cântărită într-o balanță împotriva penei zeiței adevărului, Maat⁹. Pentru ca cel decedat să se poată bucura de viața eternă, inima trebuia să fie egală cu pana: în caz contrar se considera că nu este curată, iar

⁶ *Gândirea Egipteană Antică*, București 2022, 124-127.

⁷ Vezi Anexa 8.

⁸ *Cartea Egipteană a Morților*, București 2021, 66.

⁹ Vezi Anexa 9.

aici intervenea Ammit, care mânca inima și împiedica astfel pe cel decedat să intre în fericirea eternă, provocându-i acestuia moartea eternă.

În cultura și civilizația egipteană, moartea este o a doua viață, în mijlocul căreia inima joacă un rol important, sau chiar primordial. Astfel că, moartea devine o probă de inițiere prin care cel inițiat începe o nouă viață. Este important de menționat că cel inițiat are datoria să moară în raport cu viața pe care a trăit-o, abia apoi urmând renașterea. Simulacrul acesta al morții, ce este urmată de înviere, sau de cea de-a doua naștere, se poate regăsi în mai multe culturi și civilizații religioase. Moartea simbolică juca un rol important, inclusiv în Misterele Mithraice, precum și în Misterele lui Isis.

Egiptul, leagăn al civilizației și culturii are în centrul existenței sale cel mai important element, și anume inima. Însă inima este legată în mod special de cultul morților¹⁰. Fără o inimă bună, zeul morții nu poate fi înduplecat, iar judecata nu poate fi câștigată. Singurul mod de a înclina balanța adevărului este prin greutatea inimii, greutate ce este dată de bunătate și faptele bune din timpul vieții.

Anubis, zeul vieții de apoi, are cumva datoria de a încerca sau cântări inimile, și de a garanta pentru curăția acestora. Tot el este cel care ghidează pe cei cu inimă bună spre lumea de dincolo, și spre fericire eternă. Se pare că în Egiptul antic, inima bună sau inima milostivă era apreciată de zei. În cazul unor faraoni, sau persoane foarte bogate, care erau îngropate în piramide, inimile lor erau păstrate în niște borcane speciale, și erau bine depozitate în camera mortuară. Se considera că aceștia au făcut suficient de mult bine în timpul vieții, și astfel încât, la ziua judecății, faptele lor sunt considerate bune.

Inima avea deci o însemnătate extrem de importantă în credința și cultura egipteană, ea fiind cea care garanta trecerea în lumea de dincolo și în viața eternă. De aceea modul cum ea era păstrată era extrem de important, dar nu doar inima ci și întregul corp trebuia păstrat foarte bine deoarece fără acesta nu exista viața veșnică. Religia egipteană nu era una din cele mai comode ba chiar existau o mulțime de ritualuri și obiceiuri care uneori

¹⁰ A. Moret, *Misteriile Egiptene*, București 2019, 34-49.

erau extrem de obositoare și care produceau neplăcere. Viața unui egiptean de rând nu era cea mai simplă dar nici viața religioasă nu era mai prejos, uneori devenea o adevărată povară pentru cel care încerca să împlinească toate rigorile. ”Așadar, pentru egipteni omul și viața sa însemnau, în esență, lacrimi pentru suferințe, privațiuni.”¹¹ Textele Biblice din cartea *Deuteronom* numesc țara Egiptului, ”Casa Robiei”, *Dt* 6, 12, 8-14. Legenda sau mitul creațiunii apare la egipteni astfel: din lacrimile lui zeului soare Ra¹²

Documente egiptene precum decretul lui Horemheb arată situațiile cu care se confruntau egiptenii, și cum el își propuse-se să oprească furturile și mai ales abuzurile pe care slujitorii faraonului le comiteau. Un lucru este cert, și anume că viața unui egiptean nu era simplă atât din punct de vedere a datoriilor față de Faraon sau cel față de zei. În urma relelor tratamente dar și neputinței de a satisface toate dorințele zeilor unii egipteni se răsculau și alegeau să fugă alipindu-se de popoare în care condițiile de trai erau mai bune sau unde pretențiile zeilor ori costul vieții de apoi erau unul redus.

Cel mai rău era pentru un egiptean ca acesta să nu aibă pe nimeni care să se îngrijească de corpul său și după moarte acesta să fie lăsat să putrezească, deoarece odată ce corpul a putrezit, ritualurile magice sau incantațiile nu mai aveau nici o putere iar soarta lui era una pecetluită sau destinată pierzării și devorării inimii.

În concluzie atât corpul dar și inima jucau un rol extrem de important în viața unui egiptean, iar simbolistica pe care o juca inima în credința poporului egiptean era și este una extrem de importantă, deoarece inima era centru trăirii și existenței eterne dar și elementul prin care se putea obține viața eternă. Fără o inimă sănătoasă din toate punctele de vedere nu se putea obține fericirea eternă, pe care fiecare egiptean o dorea și după care tânjea.

¹¹ *Gândirea Egipteană Antică*, 123.

¹² Vezi anexa 10.

1.2 Simbolismul inimii în gândirea iudaică

Inima este de departe organul cel mai important pentru om, iar în cultura iudaică, inima este de asemenea foarte importantă, pentru că rugăciunea, actul cel mai solemn își are obârșia în inimă.¹³ În înțelepciunea rabinică, dar și în credința poporului ales, rugăciunea ocupa un loc ancestral. Împăratul David, marele protopsalt al poporului ales este premergătorul rugăciunii inimii. În cumplitele momente de disperare, din străfundul inimii sale, dintr-o taină necunoscută, se naște rugăciunea, *Ai milă de mine, Dumnezeule!*¹⁴, ca strigăt și paradigmă a ființării sale dinspre interior spre exteriorul finit.

În liturgica poporului ales, mila lui Dumnezeu reprezenta o miză profundă, deoarece aceasta este o caracteristică a inimii Sale. Versetele Psalmului 34:18 surprind faptul că Dumnezeu este aproape de cei cu *inima înfrântă*, această *inimă frântă* nu este altceva decât starea în care sufletul se deschide înaintea Creatorului, recunoscând autoritatea Acestuia, dar și mila pe care o are față de cel necăjit. În *Psalmul* 51, 10, psalmistul David nu cere lui Dumnezeu o reputație bună, un caracter desăvârșit sau o domnie longevivă, ci îi cere să zidească (David folosește termenul ”*zidit*” tocmai pentru că o clădire zidită necesita în primul rând piatră care era cioplită, șlefuită, și care trecea printr-un proces de transformare foarte complex, și construcția rezultată era extrem de trainică) înlăuntrul ființei sale o inimă curată, deoarece o inimă curată și zidită de Dumnezeu în felul acesta, îi asigura psalmistului David o rugăciune autentică, dar și o viață de profunzime în prezența lui Dumnezeu.

Psalmul 73,1 prezintă tabloul milostivului Dumnezeu în raport cu poporul ales, cu Israel, cu cel cu inima curată. Din nou, scripturile Vechiului Testament ne revelează că inima este elementul principal în raport cu Atotstăpânitorul Dumnezeu. Din Psalmul 84:2, înțelegem clar deosebirea dintre inimă și restul trupului, (*Inima și carnea mea strigă către Dumnezeul cel viu*) deoarece înțelepciunea rabinică făcea pe credinciosul evreu să

¹³ Cf. E. Menn, *Swett Singer of Israel*, Jerusalem , 2020, 62.

¹⁴ יהוה חנני - *Adonai hanani* – „Doamne Miluiește”.

diferențeze trupul, materia care se pierde de inimă, care este eternă. Inima este de asemenea locul în care credinciosul evreu aduna Cuvântul lui Dumnezeu, după cum reiese din *Psalmul* 119,32. În cartea Psalmilor, există 106 referiri cu privire la inimă, iar în tot Vechiul Testament există peste 540 de referințe cu privire la aceasta. În prima carte a Vechiului Testament, *Geneza*, în capitolul 6,5, Scriptura ne relatează faptul că Dumnezeu a luat aminte la acțiunea inimii oamenilor și la faptele lor rele, iar Însuși Dumnezeu experimentează sentimentul de mâhnire care are loc în inima Lui. Desigur că nu putem concluda la faptul că Dumnezeu se mâhnește asemenea omului, însă putem sublinia că acesta se mâhnește în inima Lui, și anume, undeva, înlăuntrul ființei Sale are loc o întristare pe care Scriptura o numește „mâhnirea inimii”. Tot în cartea *Genezei*, în capitolul 43,30 ne este relatat cum Iosif a isprăvit repede, căci i se rupea inima pentru fratele său, fapt care ne lasă să înțelegem că durerea cea mai profundă își are lăcașul în inimă, aceasta fiind organul bucuriei dar și al tristeții.

În cartea *Exodul* (7,3, 7,14, 7,22, 7,23, 8,15, 8,19, 8,32, 9,7, 9,12, 9,35, 10,1, 10,20, 10,27, 11,10, 14,4, 14,8, 14,17) Scriptura ne vorbește despre felul în care *Faraon și-a împietrit inima și cum Dumnezeu i-a împietrit inima*, pentru că nu a dorit să elibereze poporul ales pentru a merge să se închine lui Dumnezeu în pustie. Și în aceste referințe ne este arătat clar cum inima are un rol extrem de important în vederea alegerilor, dar și a închinării. De aceea, poporul evreu era conștient de necesitatea unei inimi curate. Putem înțelege astfel că inima joacă un rol esențial în înțelepciunea iudaică. Dumnezeu a dăruit poporului ales cunoștința unei inimi curate, în care Legea și Poruncile Sale să fie scrise.

După eliberarea din robia egipteană, poporul ales al lui Dumnezeu avea să primească cea mai importantă lecție. Această lecție avea să devină crezul iudaic. Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, avea să devină cea mai de preț învățătură pe care cel credincios trebuia să o poarte cu el peste tot. Aspra robie la care ei fuseseră supuși îi obligase la a pierde din vedere obiceiurile și tradițiile pe care le aveau de la părinții lor. Datorită practicilor păgâne din Egipt la care aceștia fuseseră expuși, inima lor fusese luată ostatecă de o mulțime de practici păgâne. Dumnezeu avea în vedere eliberarea lor,

curățarea inimii și transformarea acesteia. Prin transformare înțelegem scrierea poruncilor în inimă și iubirea lui Dumnezeu cu toată inima, fapt ce conduce la o viață profundă și spirituală. Cu alte cuvinte, Dumnezeu dorește ca evreul să își manifeste iubirea atât în mod teoretic, la nivelul cunoașterii, cât și în mod practic, la nivelul trăirii. Pentru credinciosul evreu nu există o mai mare responsabilitate decât aceea de a purta legea lui Dumnezeu, de a o împlini și de a o propovădui și altora.

1.3 Profetul Ezechiel – „inima de carne și inima de piatră”

În textul de referință din cartea profetului *Ezechiel* 36, 26-27 *Vă voi da o inimă nouă și un duh nou voi pune în voi; voi îndepărta inima de piatră din trupul vostru și vă voi da o inimă de carne. Duhul meu îl voi pune în voi și vă voi face să umblați după hotărârile mele, să păziți și să împliniți judecățile mele.* Profetul Ezechiel este cel care ilustrează această realitate a inimii, și anume inima de carne și inima de piatră. Omul în urma neascultării de Dumnezeu a ajuns ca din inima de carne, inima care să bată pentru Dumnezeu, să posede o inimă de piatră, o inimă rece și nepăsătoare. Poporul ales, prin alegerile pe care le face ajunge să fie acel măslin sălbatic neroditor care trebuie altoit iar la măslinul sălbatic. Cu cât ei s-au adâncit în practicile lor și s-au închinat altor Dumnezeii cu atât au ajuns mai departe de dragostea eternă. Cu siguranță ne aducem aminte de renumita pictură a lui Michelangelo, *Magnus Dei* în care vedem mâna lui Dumnezeu întinsă la maxim spre mâna lui Adam, aceasta simbolizând întocmai faptul că Dumnezeu este foarte aproape de om, cu mâna întinsă spre a-l smulge din libera sa cădere, trebuie doar ca omul să se prindă de mâna lui Dumnezeu. Tocmai aceasta este realitatea profetei lui Ezechiel, Dumnezeu este cel care dorește să ofere omului un duh nou, și să ofere o inimă nouă de carne, una care să bată pentru eternitate. David a realizat că are nevoie de o inimă nouă, de o transformare reală și a strigat spre Ziditorul a toate.

Profetul Ezechiel vorbește despre ”Metanoia” vechiului Testament, astfel dar el descrie inima curată și inima renăscută care este atinsă de Dumnezeu. Duhul nou este unul

plin de râvnă și plin de dorință după lucrurile cerești. Inima de carne este cea care bate cu pasiune pentru semeni și pentru Dumnezeu în dorința de a face tot mai mult binele. Astfel dar inima are nevoie să fie schimbată deoarece omul firesc nu poate judeca lucrurile într-un mod duhovnicesc. În comentariul Septuagintei¹⁵ regăsim ideea că primirea unei inimii noi și a unui duh va avea ca efect o supunere și ascultare din partea poporului. Sfântul Grigorie cel Mare spune în Omilii la profetul Ezechiel că ”după cum, în două feluri, omul se îndepărtează de Dumnezeu, tot astfel în două feluri, oamenii se leapădă de Dumnezeu”¹⁶, dar cel ce se întoarce este primit ca fiul risipitor. De aceea Dumnezeu este tatăl care așteaptă și dă omului șanse spre mântuire și renaștere, dar aici este necesară voința omului. Psalmistul David spunea în Ps 51, 12 *Creează în mine o inimă curată, Dumnezeule, și un duh statornic înnoiește înăuntrul meu!*, aceasta fiind rugăciunea lui de căință și întoarcere spre Dumnezeu. David a înțeles că păcatul a fost cel care a pus zidul de despărțire între el și Dumnezeu și că Duhul lui avea nevoie de o reînnoire, de o renaștere spirituală. Această renaștere spirituală se oferă poporului Israel de către Dumnezeu dar ea este valabilă tuturor.

Ps 51, 13-14 *Nu mă alunga de la fața ta și duhul tău sfânt nu-l lua de la mine! Dă-mi înapoi bucuria mântuirii tale și întărește-mă cu duh binevoitor!* Aceasta este perspectiva lui David, aceasta este rugăciunea pocăinței lui și a cercetării inimii sale care l-a calificat la treapta de vameș prin excelență. Nașterea din nou despre care îi vorbește Domnul Isus lui Nicodim este exact momentul pe care David îl trăiește și care îi transformă viața din temelii, este schimbarea care a schimbat întregul parcurs al vieții.

Inima de piatră nu se cucerește cu ciocanul, căci dacă Dumnezeu s-ar folosi de ciocan atunci al sfărâma-o în mii de bucățele și s-ar alege praful de ea. Dumnezeu este meticulos și atent și el lucrează încet într-un mod tainic și cu multă migală, fără să lase urme sau cicatrici pe inimile noastre. Modul lui Dumnezeu de a lucra nu este unul dur plin de durere ci este cel prin care ne câștigă puțin câte puțin astfel încât să fim ai lui pe deplin

¹⁵ Volum coordonat de C. Bădiliță, F. Băltăceanu, M. Broșteanu. *SEPTUAGINTA*, Colegiul Noua Europă, București 2008, 193.

¹⁶ Sfântul Grigorie cel Mare. *Omilii la profetul Ezechiel*, Iași 2014, 202.

în toate lucrurile. Adesea vedem oamenii care resping chemarea lui Dumnezeu, și nu mă refer doar la misionari, sau preoți sau alți slujitori, ci și la cei simplii care resping orice idee de a avea vreun contact cu biserica sau cu Dumnezeu. Pentru aceștia din urmă de cele mai multe ori biserica este plictisitoare, este pentru cei mai bătrâni sau pentru cei care au probleme, deși acest lucru este cu totul fals deoarece nu de puține ori am văzut bisericii pline de tineri și de oamenii fericiți. Biserica este locul în care cel apăsător află alinare, cel trist mângâiere iar cel fericit află iubirea, pentru Dumnezeu dar și pentru semenii săi, deoarece Dumnezeu ne dăruiește fericire tocmai pentru a împărți și altora din această fericire.

Pe cei care îi întorc spatele Dumnezeu îi așteaptă cu iubire, cu răbdare și cu multă dragoste, precum pe fiul cel Risipitor, care cu o inimă împietrită a vrut partea de avere și a plecat să o cheltuie în plăceri și desfrâu, dar care venindu-și în fire, adică având o inimă care începea din nou să bată, o inimă de carne, o inimă curățită a mers alegând spre tatăl său. Tatăl nu a stat nepăsător în tot acest timp ci cu dragoste a pregătit haina pentru fiul risipitor, poate că era lucrată de el în întregime.

Tatăl este cel care a așteptat ca inima de piatră să fie zdrobită, dar nu dintr-o dată, ci ușor ca nu cumva să producă suferință celui rătăcit, deoarece El, blândul păstor lasă oile ce sunt în staul și caută pe cea rătăcită până o află, chiar dacă la unii, această căutare poate să dureze chiar și o viață întreagă. Nu vrea Dumnezeu să ne forțeze, ci El ne caută și la cotiturile vieții atunci când suntem pe cale să picăm El este acolo să ne salveze, chiar dacă noi nu conștientizăm asta, El o face, chiar și dacă noi nu îi atribuim lucrul acesta El nu se supără.

Dumnezeu este tatăl prin excelență, iar noi tot prin excelență copilașii Lui, așa că inima noastră este în siguranță atâta timp cât este cu totul a Lui, și cât timp noi căutăm să o consacram în post, rugăciune și mărturisire, din ea vor izvorî doar bunătate, iubire și credință, credință care va sfârâma inima de piatră și care o va lăsa pe cea de carne să bată în cel mai frumos mod cu putință.

Fiecare fiu risipitor trebuie să trăiască experiența întoarcerii acasă, pentru că tatăl este în prag și așteaptă cu brațele întinse. Versurile lui Traian Dorz sunt edificatoare în sensul acesta al întoarcerii acasă...

Cireșul...

**A înflorit odată, demult, și pentru mine
cireșul din grădina Părintelui meu bun
și-a așteptat în floare cu crengile lui pline,
să mă întorc cu lacrimi din drumul meu nebun.**

**Câți ani a plâns întruna cireșul drag în floare
tot mai cu întristare, dar tot mai încărcat!
Câți ani a plâns și Tatăl, privind departe-n zare,
mereu dorind să-ntoarcă pierdutul fiu plecat!**

**Dar a venit o clipă... am auzit o șoaptă
adusă cu iubire de-un sol din cer venit:
– Întoarce-te acasă, că Tatăl tău te-așteaptă,
privește-n zare semnul: cireșul înflorit.**

**Cu teamă și rușine mi-am hotărât plecarea,
dar tremuram la gândul când am să-l întâlnesc;
era o primăvară cu flori pe toată zarea
când a lucit în mine tot soarele ceresc.**

**...N-am mai văzut pe nimeni decât o Mână dulce,
strângându-mă fierbinte la sânul cel mai drag
și-o Față strălucită și-un sfânt sărut în cruce
și Casa mea de Aur cu îngerii pe prag.**

**Slăvită fii tu veșnic, Iubire iertătoare
și Milă nesfârșită ce-ai așteptat mereu,
și tu, chemare sfântă, și tu, cireș în floare,
și tu, eternă clipă când am venit și eu!**

1.4 Inima unui rug aprins românesc

Anul 1945 avea să aducă peste țara noastră bucuria dar și binecuvântarea curentului spiritual duhovnicesc denumit Rugul Aprins. Întemeietorul acestei mișcări de renaștere spirituală din rândul intelectualilor este nimeni altul decât Sandu Tudor și părintele Ivan Culîghin. Rugul Aprins are la bază teofania lui Moise de pe muntele Sinai, când rugul din care îi vorbea Dumnezeu nu se mistuia. Simbolistica se referă la Hristos cel nemistuit de patimi, de moarte, și nici de puterea păcatului, iar focul ce arde nestins întruchipează flacăra credinței vie, ce nu se poate stinge indiferent de valurile ce o acoperă. În centrul acestei mișcări a stat rugăciunea necurmată, ca o flacăra vie, în mod special, rugăciunea inimii sau rugăciunea lui Isus.

Anul 1946 este cel în care în mod oficial debutează grupul și va supraviețui în legalitate, un timp de 4 ani, când va avea să fie declarat ilegal și interzis, și va primi denumirea „Rugul Aprins al Maicii Domnului”.¹⁷ Activitatea principală a grupului era aceea de a aduna laici și clerici, monahi și intelectuali, pentru a consolida dreapta credință din sânul Bisericii Ortodoxe Române. Regimul ateu comunist, care nu avea nimic în comun cu credința și cu Dumnezeu, nu tolera astfel de mișcări, și au început imediat presiunile pentru desființarea Rugului Aprins. În serile de joi, în biblioteca Sfintei Mănăstiri Antim Ivireanu din București, și atunci când erau foarte mulți în pridvorul acesteia, aveau loc întâlnirile la care participau bărbați și femei, călugări și maici, dar și elita intelectuală. Un număr semnificativ de studenți și profesori participau de fiecare dată la întâlnirile Rugului, care erau prezidate de cuviosul egumen, arhimandritul Vasilache Vasile.

În cadrul întâlnirilor, se dezbăteau opere literare dintr-o perspectivă teologică, și uneori se aduceau în discuție diverse probleme culturale, economice, și care priveau viața socială din acele vremuri. Cele mai dezbătute subiecte erau cele legate de isihasm, de

¹⁷ Icoana aceasta o reprezintă pe Maica Domnului ca fiind rugul aprins ce nu se mistuie, icoană ce a fost adusă din Rusia de părintele Ioan cel Străin, și care există și într-o variantă românească.

rugăciunea inimii, Isus Cuvântul Întrupat al lui Dumnezeu, păcatul protopărinților. Cel care avea să patroneze spiritual aceste întâlniri este nimeni altul decât părintele Ioan cel Străin. El va juca rolul de tată spiritual și duhovnic pentru toți novicii care practica rugăciunea inimii. Tot el este acela care cu puțin timp înainte plecării sale, îi oferă lui Sandu Tudor datoria de a perpetua slujirea de învățător pentru fii săi spirituali. Părintele Ioan este arestat în 1948, și exilat în U.R.S.S., unde va executa douăzeci și cinci de ani de muncă silnică. Părintele Ioan cel Străin se născuse în 1985 undeva în luna februarie, în friguroasa Rusie. La întoarcerea acestuia din armată, se retrage la mănăstirea Optima, unde va sluji ca frate, apoi ca preot. Înaintează cu repeziciune în treapta monahală și ajunge duhovnicul mitropolitului Nicolae de Rostov. Chemarea spre monahism a avut-o în tinerețe, când mergând pe lângă o biserică, în grabă mare, aude un glas care îi șoptește: „Decât robul oamenilor, mai degrabă rob lui Dumnezeu”. Atunci când mama sa este bolnavă, acesta îi scrie părintelui Ioan din Kronstadt, și primește de la acesta binecuvântare pentru ea, care va mai trăi cel puțin treizeci de ani.

Minunile din viața lui îl conduc spre adevărul desăvârșirii în viața monahală, și pornește într-un amplu pelerinaj al mănăstirilor rusești, unde descoperă viața trăită în duhovnicie. Stareții de la Optima îl vor ajuta să-și definească traseul spiritual, iar preocuparea lui necurmată va deveni rugăciunea minții pogorâtă în inimă. Părintele Ioan va deveni un expert și un trăitor al rugăciunii inimii pe care o învățase de la cei mai buni specialiști ai sihismului. Viața lui nu este extrem de cunoscută, deoarece acesta s-a pierdut în anonimat o dată cu condamnarea din Rusia, dar el se regăsește negreșit în rândul sfinților trăitori și mărturisitori.

Cum soarele apune și răsare iar, așa a apus părintele Ioan cel Străin, și a răsărit Sandu Tudor, cunoscut sub numele de preotul Agaton. Sandu Tudor se naște în decembrie 1896 la București, și avea să fie poet, gazetar, și cel care va da naștere Rugului Aprins. Opera sa literară este cinstită prin așezarea ei în corpul liturgic ortodox. Acesta se remarcă prin gândirea lui liberă în vremuri de răstribite, dar și prin atracția de mistica ortodoxă la care aspirau cercurile tinerilor intelectuali. Este de apreciat faptul că are un comportament

echilibrat, și nu alunecă pe panta fanatismului. Va executa la Târgu-Jiu o pedeapsă de doi ani, după care la mănăstirea Antim va da naștere Rugului Aprins. Tinerețea lui este marcată de o dragoste față de cultură, și în mod special față de cărți, aspect ce îl va urmări până în clipa morții. Gala Galaction îl numește subdirectorul Internatului Teologic din Chișinău, pe când acesta era decan al Facultății de Teologie.

În 1928, timp de opt luni va pleca să studieze în Grecia la sfântul munte Athos, unde va întâlni mai mulți preoți cu viață îmbunătățită, care îl vor marca profund în trăirea spirituală și ascensiunea spre monahism. Întors acasă, se naște în inima lui gândul de a merge la mănăstire, iar în 1948 este închinoviat la mănăstirea Antim, unde primește numele de Agaton, și o chilie sub clopotniță, unde își va așeza faimoasa bibliotecă. Aici, destinul și menirea lui se va schimba, prin întâlnirea cu părintele Ioan cel Străin, cel care îi va vorbi despre rugăciunea inimii și despre rezistența prin rugăciune.

Securitatea va fi cu ochii pe urmele lui, iar în 1949 va fi arestat, până în 1952, unde va executa muncă silnică la canalul Dunăre-Marea Neagră, iar la liberare se va retrage la mănăstirea Rarău, devenind ieroschimonahul Daniil. Cu toate acestea, securitatea nu-i va da liniște, și va fi din nou arestat, acuzația principală fiind aceea de legionarism, primind o sentință de 25 de ani de temniță grea, plus alți 15 de detenție riguroasă.

Este acuzat de acțiuni criminale și uneltire împotriva statului, precum constituirea grupului Rugul Aprins. Alături de el au mai fost condamnați Braga Roman, Ghiuș Benedict, Valeriu Anania. Acesta nu va mai avea parte de libertate, și va trece la odihnă în închisoarea Aiud, trupul neînsuflețit fiind aruncat la un loc cu miile de trupuri ale martirilor din Râpa Robilor, fără să aibă parte de slujbă, cruce sau mormânt.

Părintele ieroschimonah Daniil a fost o flacără vie românească care a întezit credința în mijlocul unui regim totalitar ateu ce o suprima, și se încadrează cu excelență în rândul celor care au pătimit și mărturisit adevărul pentru Christos. Rugul aprins nu a fost un partid sau o mișcare politică, ci a fost mai degrabă o oază de credință și renaștere spirituală în rândul intelectualilor și nu numai. Sandu Tudor și Ioan cel străin au iubit credința curată,

au trăit-o pe culmi ale ei și au pornit spre amiaza eternității lui Dumnezeu. În mijlocul acestei frumoase mișcării de renaștere stă icoana Maicii Domnului denumită Rugul aprins.

Icoana Maicii Domnului, Rugul aprins

1.5 Mistica rugăciunii și a revolverului

Se poate înțelege din această secțiune extrem de mult, și totuși unii nu vor pricepe câtuși de puțin. ”Mistica Rugăciunii și a revolverului”¹⁸ a distinsei doamne Tatiana Niculescu Bran, descrie cu detalii în stilul specific al autoarei ce este contemporană cu mine, viața unui om pe cât de controversat pe atât de interesant. Controversat deoarece deși căuta întoarcerea la origine, la adevărul primar, la credință și iubire de neam, a folosit pentru a convinge și impune aceste valori, nu de puține ori forța sau chiar violența împinsă la extrem, moartea. Interesant deoarece figura lui¹⁹ a fost una monumentală, asemenea unui lider eliberator, călare pe cal, în port național, sărac dar cu temere de Dumnezeu. Descrierea sumară este cea a liderului fondator al mișcării Legionare, nimeni altul decât Corneliu Zelea Codreanu.

Acesta se naște la 13 septembrie 1899, iar în cei treizeci și nouă de ani cât va trăi, va avea parte de multe întâmplări controversate. Se naște în familia lui Ion Zelinski, care își schimbă numele în Zelea Codreanu. Mama lui era de origine germană, și el împreună cu părinții săi au fost botezați în credința creștin ortodoxă. Originile sale nu erau deloc românești, cum a încercat tatăl său să i le immortalizeze, zugrăvind-i o imagine de neaș român autentic. Este crescut într-o formă fundamentalistă a religiei ortodoxe și este atașat valorilor românești și naționale, însă dragostea lui de țară va ajunge să se transforme într-o iubire toxică. Participă activ la Primul Război Mondial, deși nu avea vârsta de 18 ani, dar era dornic să-și apere patria.

În anii de studenție la Iași, se remarcă prin carisma de lider, dar și prin problemele pe care le creează, deoarece, la începutul anului universitar, rectorul anulează slujba religioasă, Corneliu boicotează începerea anului universitar prin blocarea ușilor și protestul lui, rămânând închis înăuntrul facultății. Acțiunile sale îl condamnă la exmatriculare, după

¹⁸ Cartea denumită astfel este scrisă de Tatiana Niculescu Bran și are în centru viața mistică a lui Corneliu Zelea Codreanu.

¹⁹ Corneliu călare pe cal alb, părea un fel de Mesia românesc, un salvator al neamului, apărător al credinței și valorilor naționale.

care va pleca în Germania la studii și va cocheta cu cercurile naziste, rămânând impresionat de discursurile maleficului Hitler, dar mai ales de micile grupuri de așa ziși soldăței.

Protectorul său, A.C. Cuza, stăruiește pe lângă conducerea facultății să-l reprimească, însă acest lucru va dura foarte puțin timp. Pentru o scurtă perioadă va intra în politică alături de A. C. Cuza, remarcându-se prin antisemitism. Săvârșește prima lui crimă prin uciderea prefectului Manciu, dar scapă prin achitare. După acest episod, urmează un moment de cotitură, și anume căsătoria cu Elena Ilinoiu. La nunta lor vor participa nouăzeci de mii de persoane care vor asista la un spectacol al cărui protagoniști, mirele și mireasa, vor purta două coroane cu cruce pe ele, și svastica nazistă pe frunte. Mai târziu va fonda mișcarea Legiunea Arhanghelul Mihail, denumită simplu Legiunea. Va candida pentru un post de parlamentar, strategia lui de campanie fiind aceea de a umbla prin sate în costum popular, și călare pe un cal alb. Partidul lui va atrage foarte mulți simpatizanți pe fondul discursului naționalist ortodox, printre care o mulțime de preoți și credincioși.

Mișcarea căpătase notorietate prin fundamentul ei, și anume promovarea excesivă a ortodoxiei și a naționalismului, dar valorile iubirii de neam nu au nimic în comun cu crimele și asasinatele comise de legionari. Mihai Stelescu este unul dintre criticii lui Codreanu, și sfârșește prin a fi împușcat cu o sută douăzeci de gloanțe de un grup de câțiva legionari, toți studenți la teologie, purtând denumirea de Decenviri, de asemenea, ucigașii lui I.G. Duca, primesc denumirea de Nicadori. Ministrul Nicolae Iorga îl condamnă în mod repetat în scris pe Codreanu, care din ordinul regelui Carol al II-lea este arestat și condamnat la muncă silnică, dar ucis în dimineața de 30 noiembrie 1938. Moartea acestuia va fi răzbunată prin uciderea ministrului și istoricului Nicolae Iorga.

Doctrina legionară avea derapările ei, însă, fundalul creștin era unul bun. Preoții și tinerii care s-au alăturat legiunii au făcut acest lucru dintr-o dorință de renaștere spirituală a neamului românesc. Nicolae Purcărea, Iustin Pârvu, Mircea Eliade și alții nu au avut nimic de-a face cu crimele sângeroase, și singura lor dorință era restabilirea unei societăți conduse prin perceptive biblice. Sfânta tinerețe legionară la care aspirau acești tineri

neștiutori nu era acea naștere a inimii pe care ei o căutau cu tot dinadinsul. Corneliu Zelea Codreanu a confundat mistica rugăciunii cu mistica revolverului.

Prin acțiunile de instigare la ură, la crimă, la antisemitism Corneliu Zelea Codreanu s-a îndepărtat de ideologia creștină a mișcării pe care el o fondase, cu idealuri nobile de altfel, și cu scop de a conserva și revigora valorile morale creștine. Mistica revolverului la care el și alți legionari au apelat, este opusă misticii rugăciunii la care a chemat Mântuitorul când spunea: *Mt 6, 6. Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău care este în ascuns și Tatăl tău, care vede în ascuns, te va răsplăti!*

Cuvintele lui Isus nu se confundă cu acțiunile mișcării legionare, fapt la care ei aspirau prin însuși numele lor. Mistica rugăciunii cele de taină nu se poate amesteca cu ura, răzbunarea, răutatea și orice altă faptă care se face în ascuns, deoarece nimic din acestea nu își au originea în faptele iubirii.

Exemplul apostolilor este unul de sacrificiu, de iubire pentru cei ce le greșeau, de binecuvântare pentru cei ce vorbesc de rău. Cu toate acestea și multe altele din mijlocul legiunii Arhanghelului Mihail, între legionarii au fost personalități precum Arhimandritul Iustin Pârvu care a preferat mistica rugăciunii decât pe cea a revolverului și a lăsat ca această rugăciune a lui Iisus să fie cea care îi va schimba nu doar inima ci și viața, devenind astfel un mare duhovnic al neamului românesc.

Rugăciunea este cea care va contribui la schimbarea inimii, și nu forța și violența, deoarece prin forță sau violență, poți impune câteva decizii de moment, dar doar print-o schimbare lăuntrică, produsă de Dumnezeu și prin harul Duhului Sfânt se poate obține un rezultat adevărat. Legiunea Arhanghelului Mihail nu avea nevoie de revolver, ci de o adâncă mărturisire a păcatului, de o lepădare a vechii firii pământești și de o temelie pusă pe iubire.

Omenirea poate fi cucerită doar prin dragoste și credință, ce nu au reușit să facă vechii soldați romani au făcut apostolii prin marea trimitere a lui Christos. Doar iubirea

poate cucerii lumea, iar prin această dragoste Dumnezeu a cucerit și inimile multor legionari. Chemarea evangheliei este ușor de înțeles iar acela care ne cheamă o face și azi.

Corneliu Zelea Codreanu

CAPITOLUL II: PARABOLA VAMEȘULUI ȘI FARISEULUI, O ANALIZĂ SPIRITUALĂ

2.1 Inima, izvorul vieții

Textul de referință: Parabola vameșului și a fariseului Lc 18, 8-14

A spus această parabolă unora care se credeau în sine drepti și-i disprețuiau pe alții. „Doi oameni au urcat la templu ca să se roage: unul era fariseu, iar celălalt, vameș. Fariseul, [stând] în picioare, se ruga în sine astfel: «Dumnezeule, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni: hrăpăreți, nedrepti, adulteri, sau chiar ca vameșul acesta. Eu postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din ceea ce câștig». Vameșul, în schimb, stând departe, nici măcar nu îndrăznea să-și ridice ochii spre cer. Își bătea pieptul, zicând: «Dumnezeule, îndură-te de mine păcătosul!». Vă spun că a coborât la casa lui îndreptățit mai degrabă acesta decât celălalt; căci oricine se înalță pe sine va fi umilit, iar cel care se umilește va fi înălțat”.

Această parabolă poate avea în sine multe învățături deosebite, însă Mântuitorul pune foarte mare accent pe cei ce se consideră neprihăniți și nu sunt și pe cei ce se consideră ticăloși dau au îmbrăcat haina neprihănirii. Avem un fapt dat, doi oameni au același obicei religios, merg la templu să se roage, în limbajul de azi am spune că merg să participe la slujbă sau la sfânta Liturghie. Acest lucru face parte din viața creștinului, și este un obicei sănătos, dar cu toate aceste concluzii există un element care face notă discordantă de coordonatele creștinului și creștinismului autentic. Starea celor doi este descrisă, poziția lor este reprezentată de ceea ce ei erau, fariseu, om care cunoștea rigorile legii mozaice, și care putea să acceadă la un statut înalt pe scara socială, iar celălalt era un vameș, un collector de taxe care partizana cu ocupantul roman, și care smulgea birul de la conaționalii evrei. Statutul vameșilor era unul care se asocia cu hoția, cu înșelătoria și cu nedreptatea, iar aceștia erau urâți de popor. Cei doi merg și dau dovadă de aceeași practică religioasă, se roagă, dar rugăciunea lor este privită diferit din perspectiva lui Dumnezeu. A ne ruga este

un mod de a trăi, este o nevoie vitală pentru sufletul omului însetat de Dumnezeu, dar contează extrem de mult și care este atitudinea inimii atunci când noi alegem să ne rugăm, deoarece dacă ne rugăm considerând că rugăciunea noastră este mai bună, sau că este mai ascultată decât a altora putem aluneca foarte ușor în capcana mândriei sau a slavei deșarte. În rugăciunea fariseului acesta începe corect, prin a mulțumii lui Dumnezeu, dar mulțumirea trebuie să fie pentru purtarea Sa de grijă, pentru ocrotirea providențială nu pentru că noi sau cel despre care vorbim este mai bun ca alții. Este extrem de ușor să punem în dreptul unuia sau altuia fapte pe care nu le cunoaștem sau pe care nu le-am probat, dar este mai greu să ne facem o radiografie spirituală a propriei vieți și să ne privim așa cum suntem.

Comparația pe care acesta o face este una a îndreptățirii de sine, care nu are nimic duhovnicesc în ea, ci denotă exprimarea firescului zugrăvită în cea mai tristă nuanță. Enumerația pe care el o face scoate în evidență greșelile altora și le omite pe ale lui, în felul acesta se poate întâmpla ca scoțând în evidență greșelile unora să pierdem din vedere greșelile personale și să cădem în păcatul judecării aproapelui. Pentru el vameșul care se suise la templu era un om care nu merita nici un fel de milă sau compasiune. Uneori prea plini de noi putem alunca în greșeala de a ne face noi stăpânii harului lui Dumnezeu și să decidem pe cine mântuim sau nu mântuim, cine este bun sau rău, cine merită sau nu o șansă.

Postul fariseului este unul real dar este doar unul de bucate și nu unul al inimii renăscute, transformate și smerite, este unul al îndreptățirii personale. Darea zecimii este una ritualică, oamenii pot da o sumă sau un procent dar dacă nu dăruiesc lui Dumnezeu inima în întregime postul nu este altceva decât o dietă mai severă. Rolul postului este să ne apropie mai mult de Dumnezeu și de oamenii nu să ne facă mai criticii la adresa celor din jurul nostru. Putem considera atitudinea fariseului una totalmente greșită, lipsită de raționamente spirituale ci bazată pe fapte dar care nu au valoare deoarece ele sunt golite de esența trăirii lăuntrice. Rugăciunea lui Isus își are izvorul în inima frântă și smerită. Nu este

nevoie să se știe că te rogi sau că postești, ci trebuie să se vadă acest lucru în felul de ființare, mai ales în raport cu semenii.

Vameșul, portretul lui este cel al capului plecat cu smerenie, smerenie ce își are izvorul în inima frântă, inima curățită și zdrobită. Acesta nu își ținea privirea sus, ci el nu ridică privirea. Adesea oamenii tind să creadă despre ei tot felul de lucruri care în ochii lor par bune, dar privind prin ochii lui Dumnezeu, ele capătă cu totul o altă perspectivă. În cazul celor doi, perspectivele lor se văd diferite prin ochii lui Dumnezeu. Cunoaștem aceasta, tocmai din relatarea mântuitorului Christos. Vameșul, manifestă prin atitudinea lui o adâncă părere de rău, pocăința fiind singura lui certitudine.

Spovedania lui, deși este una de taină, murmurată, prin atitudinea inimii sale, aceasta devine una publică. Rugăciunea lui se poate confunda ușor cu rugăciunea Doamnei Isuse Christoase, ai milă de mine, păcătosul! , aceasta fiind o cerere simplă, dar care înmănușează o taină ce nu poate fi descrisă. Strigătul lui este acela care mișcă în modul cel mai intim și profund inima iubitoare a lui Dumnezeu. În formulare, el descrie autoritatea lui Dumnezeu ca judecător, deoarece se află în sanctuar, dar și poziția de preot, pentru că cere iertare, și mai presus de toate, recunoaște starea pe care o are, aceea de păcătos. Christos îl socotește pe acesta ca fiind îndreptățit de Dumnezeu pentru atitudinea lui pe care o are în rugăciune. Pe fariseu îl condamnă deoarece acesta se îndreptățește purtând o haină a neprihănirii personale.

În concluzie, nu doar felul cum ne rugăm contează, ci și atitudinea, dar și ce rostim în rugăciunile noastre. Dumnezeu este doritor să primească rugăciunile noastre, dar ele trebuie făcute în acord cu voința sa, și potrivit cu o stare de spirit duhovnicească.

2.2 Nicolae Steinhardt ,experiența mistică a monahului de la Rohia

Supranumit monahul de la Rohia, Nicolae Steinhardt²⁰ s-a născut în București la data de 29 iulie 1912, și este influențat intelectual de marele filosof Constantin Noica. Tatăl lui Nicu Aureliu (Steinhardt), este inginer²¹ Noica este cel care îi scrie că îi găsisese locul la Rohia²², meleagul unde va poposi multă vreme. Este vădit aplecător spre lumea intelectuală iar Noica va modela aspirațiile lui spre cunoaștere. Anii de școală îi petrece la școala „Clemența” și apoi la liceul Spiru Haret unde îi va avea colegi pe istoricul Mircea Eliade, pe Constantin Noica și pe Alexandru Paleologu. Debutul literar îl va avea în revista liceului, Vlăstarul. Studiază dreptul și mai târziu va obține un doctorat în drept sub grija profesorului Mircea Djuvara. Se afirmă în multe ale scrisului precum *Revista Fundațiile Regale*.

Un moment foarte palpitant al vieții sale are loc la un congres al unor asociații religioase când un irlandez îi face un fel de profeție asupra faptului că va primi botezul creștin. Este arestat de securitate în anul 1960 pe 4 ianuarie în calitate de martor în procesul Noica – Pillat, iar în martie pe 15 părintele Mina Dobzeu îl botează în temniță, având un număr de preoți și pastori drept martori. Peste 4 anii urmează să fie eliberat și primește mirungerea la Schitul Darvari. Chiar dacă a îndurat un tratament dur și aspru în pușcărie, Steinhardt nu a vrut să colaboreze cu regimul comunist și a preferat să nu devină informator. Deoarece se accidentează fizic și nu mai poate lucra, este sfătuit de prieteni să revină la munca de traducere și de scriitor. Acesta redactează manuscrisul la ”Jurnalul Fericirii” care ajunge în mâinile securității dar la insistențele Uniunii Scriitorilor îi este înapoiat și de această dată face mai multe copii pe care le trimite mai multor persoane. Monica Lovinescu și Virgil Ierunca vor transmite la radio Europa Liberă o versiune a

²⁰ Cf. N. Steinhardt. *Jurnalul Fericirii*, Mănăstirea Rohia 2008.

²¹ Oscar Steinhardt era un inginer evreu la o fabrică de mobilier și cherestea din București, aceasta a fost coleg cu Albert Einstein. Studiile le terminase în Elveția, la Politehnica din Zurich. A luptat în primul război mondial și a fost decorat de rege cu ordinul „Coroana României” în grad de cavalier.

²² Cf. N. Steinhardt. *Jurnalul Fericirii*, Mănăstirea Rohia, 2008.

jurnalului fapt ce îi atrage disprețul securității. Noica îi va prezenta peacea de la Rohia și în persoana lui Justinian Chira va descoperi un protector și un prieten pe care îl va vizita până în 1980 când se hotărăște să plece la Paris prin îngăduința securității. Merge la Paris la casa lui Mircea Eliade unde va sta o vreme și apoi va poposi un an la o mănăstire catolică unde va conferenția despre cultura românească și nu numai. Întors acasă Nicolae este primit în rândul monahilor pe 16 august de către părintele stareț Serafim Man și acesta va viețui și scrie la Rohia până la 30 martie 1989. În tot timpul ființării sale la mănăstirea Rohia, securitatea nu îi va da timp de odihnă lui Steinhardt, și va încerca tot mai mult să îl scoată pe acesta din monahism, sau îi va confisca scrierile precum cele pe care le primise cu autograf de la prietenii săi precum, Eliade, Cioran și Ionescu. De fiecare dată acesta avea să fie apărat de pronia lui Dumnezeu și bunul său prieten Episcopul Maramureșean Justinian Chira.

În tot timpul pe care acesta l-a petrecut la Rohia a scris foarte mult, printre cele mai cunoscute opere ale sale fiind "Jurnalul fericirii" și "Dăruind vei dobândi". Chiar dacă securitatea a avut față de el o atitudine extrem de dură nu doar în perioada de detenție dar și în restul vieții, Steinhardt a avut o singură menire, aceea de a afla pe Dumnezeu și a scrie. În felul acesta prin viața trăită cu sacrificiu Nicolae Steinhardt se califică prin excelență la condamnarea la neprihănire, nu doar la haina monahală ci și la haina neprihănirii prin credința în cel ce l-a chemat din întuneric la lumină. Anii de temniță grea i-au slăbit trupul dar duhul a fost mai plin de râvnă. "N. Steinhardt e extrem de nefericit. Securitatea i-a făcut percheziție și a confiscat manuscrisul în care-și povestea convertirea la ortodoxie. Acum se așteaptă să fie arestat. Nu se știe dacă ar fi în stare să suporte o nouă detenție."²³ Suferința fizică și rezistența îl fac demn de admirația noastră a tuturor, dar durerea sufletească și credința îl fac pe Nicolae Steinhardt demn de a se număra în ceata celor drepți care au pătimit pentru credință și au suferit pentru adevăr. Nici la momentul

²³ N. Steinhardt. *Jurnalul Fericiri*, 686.

înmormântării sale nu a fost lăsat în pace de agenții securității, dar a avut alături și pe cei ce îi erau prieteni, și care i-au vegheat ultimul drum, ascensiunea spre etern.

2.3 Iuliu Hossu, un cardinal al neamului român

Iuliu Hossu se naște în 30 ianuarie 1885 în comuna Milașul mare, județul Cluj, în familia preotului Ioan, și a soției sale Victoria. Copilăria lui este una fericită, fiind marcată de o educație profund religioasă. Acesta a studiat pe rând la liceul Romano-Catolic din Târgu-Mureș și la Gimnaziul Superior Greco-Catolic din Blaj. A studiat la Roma, la Colegiul De Propaganda Fide. Dobândește titlul de doctor în filozofie și doctor în teologie.

În anul 1910, episcopul Vasile Hossu, unchiul acestuia, îl hirotonește preot. Acesta a ocupat mai multe funcții în episcopia de Lugoj, ajungând până la gradul de episcop vicar. Pe fondul Primului Război Mondial, acesta se înrolează ca preot militar, în grad de sublocotenent, și va oferi asistență spirituală militarilor și răniților ce veneau de pe front. În data de 3 martie 1917, Carol I îl numește episcop de Gherla, în urma vacantării scaunului episcopal, din cauza decesului unchiului său. O lună mai târziu, Papa Benedict al XV-lea confirmă numirea acestuia și este hirotonit în data de 4 decembrie a aceluiași an.

Un an mai târziu, acesta are onoarea de a citi proclamația de unire a Transilvaniei cu Regatul României. În gest de fraternitate, în fața Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia îl îmbrățișează pe episcopul ortodox Miron Cristea²⁴, alături de care va duce la București declarația de unire și o va înmâna regelui Ferdinand I.

Faptele lui au fost întotdeauna în interesul credincioșilor săi dar și al poporului român. Acesta se opune la convertirea greco-catolicilor la ortodoxie în mod forțat. Deși i s-au propus mai multe posturi, inclusiv scaunul de mitropolit, acesta a refuzat în mod constant, fără să se dezică de biserica Romei. Este arestat în toamna lui 1948, târziu în

²⁴ R. Cesereanu, *Iuliu Hossu – Trei portrete*, Târgu Lăpuș 2019, 16.

miezul nopții, și pentru două seri, va rămâne în beciurile Ministerului de Interne după care va fi mutat cu restul episcopilor greco-catolici, la una din vilele patriarhale. Aici au fost arestați, lipsiți de hrană și de căldură, și vizitați de patriarhul Iustinian Marina, care le-a cerut trecerea urgentă la ortodoxie.

În luna decembrie a anului 1948, episcopul vicar Teoctist Arăpașu îi vizitează la vila patriarhală, și le aduce Monitorul Oficial cu decizia desființării Bisericii Române Unite. În urma repetatelor refuzuri de a trece la ortodoxie, acesta, alături de alți preoți, este întemnițat la penitenciarul din Sighet, unde va avea parte de violență și alte rele tratamente.

Comuniștii nu doar că l-au bătut pe cardinalul Hossu, dar îl torturau pe acesta în mod sistematic mai ales psihic, deoarece el nu dorea ca greco-catolicii să se unească cu ortodocșii. Nu de puține ori îi băteau pe colegii slujitori fie ei preoți sau episcopi aruncând asupra lui Hossu vina pentru teroarea pe care ei o îndurau. Înfometarea îndelungată sau lipsa somnului făceau parte din desele tratamente pe care i le aplicau, și pe care acesta le îndura cu smerenie și umilință. Cardinalul menționa în memoriile sale că ”trupul e chinuit ori chiar ucis, dar sufletul este înviat”²⁵

Pentru a putea rezista tuturor presiunilor fizice dar mai ales psihice era nevoie de o comuniune a celui întemnițat cu Christos, acesta era nucleul și baza rezistenței, fără de care nu se putea face față torturii, era exercițiul celor doi ucenici plini de amărăciune spre drumul către Emaus, dar care ajung să sfârșească în bucurie și adorare.

Un gest care îl califică pe Iuliu Hossu la treapta de vameș prin excelență este atitudinea lui față de clerul creștin ortodox și față de ortodoxie, deoarece el nu a blamat sau nu a jignit în niciun fel credința lor. Peste tot unde a avut domiciliul forțat acesta a lăudat credința preoților, a călugărilor și a creștinilor ortodocși și spera la ziua când uniții și ortodocși să fie una și să lupte împreună pentru cauza lui Dumnezeu.

²⁵ R. Cesereanu, *Iuliu Hossu – Trei portrete*, 73.

După ce a ieșit din închisoare extrem de mulți credincioși îl vor vizita în domiciliul forțat iar acesta îi va întări în credință și îi va povățui cum știa mai bine. Domiciliu forțat a fost pentru el o adevărată înviere deoarece așa a putut să îi întărească pe cei credincioși. Credința a fost și mai puternic consolidată când suferința a fost înfrântă.

Un lucru care m-a fascinat la vrednicul cardinal Hossu, este modestia sa dar și iubirea de neam și biserică, deoarece pentru neamul său a suferit și pentru biserică pe care a iubit-o până la capăt fiind gata să devină martir pentru credință fără să pregete vreun gest. Putea să plece la Roma și nu ar mai fi suferit nimic din tot ce pătimise.

După ce a trecut la odihnă acest martir român al neamului nostru, a fost și mai mult căutat și iubit de oamenii, iar în testamentul său pe care l-a transmis și Papei acesta a spus că iartă pe cei care l-au chinuit și că dorește ca biserică să ierte și să propovăduiască calea iertării pentru comuniști.

A fost înmormântat în București în cimitirul Bellu slujba fiind una modestă, și extrem de rapidă. Securitatea nu a dorit să respecte dorințele lui legate de înhumare dar acest lucru se va schimba mai târziu când acesta este dezgropat, grija familiei fiind ca el să ajungă la Cluj. Cert este faptul că acest cardinal Greco-catolic a fost un mărturisitor al lui Christos prin excelență atât în temnițele comuniste cât și în domiciliul forțat.

Iuliu Hossu se califică fără ezitare în rândul vameșilor condamnați la neprihănire datorită credinței sale nestrămutate în Cel ce a fost pentru el *Învierea și Viața*. Mărturisirea lui din închisorile comuniste nu a rămas neauzită iar rodul suferinței lui a fost o sămânță care a răsărit puternic este veacuri.

2.4 Richard Wurmbrand, un fiu pierdut al casei lui Israel

Pronia lui Dumnezeu cel Atotputernic a fost dovada iubirii în viața rătăcitorului și răscumpăratului Richard Wurmbrand. Născut la 24 martie 1909, în capitala României, într-o familie de evrei, tânărul Richard este prins în umbroasele tenebre ale iluziei comuniste. Aprins de dorința de a studia și a profunda comunismul și doctrina marxist-leninistă, pleacă la Moscova, unde aprofundează studii politice, între anii 1927-1929. Această experiență a trăirii unei utopii politice, îl aruncă pe Wurmbrand în noaptea neagră a disperării. Descoperă vidul pe care Comunismul îl lăsa în sufletul omului, și pornește în căutarea umplerii golului. După îndelungi zbateri, Wurmbrand descoperă ce poate umple vidul inimii sale. În frământările lui, răspunsul la întrebări era unul singur, Isus. Isus pe care el nu-l căutase, Isus pe care nu îl dorise, Isus pe care îl negase. Dumnezeu pe care Wurmbrand îl negase se apropia de el și avea să devină pentru tot restul vieții sale, motivul înființării lui. Avea să primească o viață nouă, și avea să nu mai lupte pentru Partidul Comunist și ideologia acestuia plină de violență, și să devină un oștean al Împărăției Cerurilor, propovăduind dragostea lui Dumnezeu printre oameni.

În urma predicilor sale, și a atitudinii pe care o are față de guvernul comunist ateu, în februarie 1948, poliția secretă comunistă (Securitatea) avea să-l aresteze²⁶. Este dus la București și încarcerat undeva pe Calea Rahovei, unde i se confiscă toate obiectele personale, și i se dă un nume nou: Vasile Georgescu. Primește acest nume pentru ca nici măcar gardienii cu care avea să interacționeze să nu știe cu adevărat cine este, pentru a oferi informații în cazul în care erau cerute. Trebuia să dispară și trebuia să fie dat uitării, datorită faptului că deranjase Regimul Comunist prin predicile lui. În timpul cât a fost închis, respectiv 12 ani, sub tortură, anchete de noapte, izolare, a avut vreme să își aducă aminte și să reflecteze la toate momentele vieții sale și la anii copilăriei. La vârsta de 9 ani, tatăl său a murit, și a avut o viață plină de lipsuri și plină de sărăcie. Un vecin inimos s-a oferit să îi cumpere un costum de haine, dar când au mers la magazin, iar vânzătorul le-a

²⁶ Vezi anexa 6.

oferit unul bun, acesta i-a cerut unul mai ieftin, spunând despre el: este doar un băiat sărac căruia îi cumpăr câteva haine. Wurmbrand a simțit atunci frustrare, amărăciune, și supărare la adresa lui Dumnezeu, crezând că îi abandonase.

În tinerețea lui, a vizitat o sinagogă unde a auzit un om rugându-se cu voce tare pentru fiica lui grav bolnavă, care a murit la o zi după rugăciunea tatălui. A gândit atunci că Dumnezeu este nepăsător, și că el nu are nevoie de un astfel de Dumnezeu în viața lui. La vârsta de 25 de ani, avea destui bani încât să se poată bucura de toate plăcerile micului Paris.

După multe excese, nopți pierdute și inimi frânte, se îmbolnăvește de tuberculoză. Pentru prima dată în viața lui se gândește la moarte, și este nevoit să se odihnească o vreme într-un sanatoriu. După o perioadă de refacere la sanatoriu, unde întâlnește o bolnavă (creștină catolică) și vede la aceasta o speranță pe care el nu o are, începe să devină tot mai frământat de sensul vieții. Se însănătoșește și se căsătorește cu Sabina, o tânără lipsită de orice preocupare spirituală. La ceva vreme, primește de la un bătrân dulgher o Biblie, dar nu orice Biblie, ci una cu care bătrânul dulgher se rugase zile în șir pentru mântuirea lui Richard și a Sabinei. Wurmbrand este convertit în urma citirii Bibliei și hotărăște să devină pastor, însă soția lui nu este deloc încântată de această perspectivă nouă.

Într-o ocazie de duminică, el o invită la biserică, dar ea dorește să meargă la film, așa că aleg să meargă împreună la film. Au căutat în mai multe cinematografe și au ales filmul cel mai imoral. La terminarea filmului, Richard îi spune Sabinei să meargă acasă, deoarece el va merge la hotel cu o altă fată. Aceasta devine mirată și nu înțelege ce se întâmplă, dar el îi explică că dacă eroul filmului la care au mers a putut face acest lucru, și el poate. I-a explicat că dacă vor continua să vadă astfel de filme, viața lor va avea același parcurs.

Într-o altă ocazie, Sabina a dorit să meargă la o petrecere, iar Richard a însoțit-o, doar că sărutau în văzul tuturor, se consuma alcool, și atmosfera era înțesată de un nor gros de fum de țigară. De vreo trei ori în acea noapte, Sabina a vrut să părăsească petrecerea,

însă Richard a acceptat acest lucru abia a patra oară, spre finalul petrecerii, când ea era extrem de scârbită și hotărâtă să nu se mai întoarcă niciodată în astfel de locuri. În aceea noapte, Sabina a fost hotărâtă să se boteze și să consacre întreaga ei viață lui Dumnezeu.

Toate aceste amintiri deveniseră vii între pereții celulei din Calea Rahovei. Ambasadorul Suediei face demersuri pe lângă ministrul de externe Ana Pauker, care spune despre Wurmbrand că a fugit din țară și că nu este arestat. În acest timp, Richard decide să nu ofere informații despre nici un prieten sau colaborator, ci doar să îi încurce pe comuniști, dându-le tot felul de informații eronate. Unul dintre gardieni acceptă să devină colaboratorul său contra unei sume de bani, și să transmită mesaje de la el către familie, și invers. Acest lucru a durat o perioadă, până ce toate bunurile familiei au fost confiscate. Tortura pe care o îndură este una cruntă, urmată de zile în care nu primea nimic de mâncare și în care era supus torturilor psihice, dar în această cumplită suferință, avea să-l cunoască și mai mult pe Dumnezeu, iar acesta avea să coboare cu el în subterană.

Există o mulțime de întâmplări pe care Richard Wurmbrand le-a petrecut în închisoare, dar cel mai important lucru este convertirea inimii sale. O întâmplare ce trebuie menționată este aceea când acesta s-a îmbolnăvit de tuberculoză în timp ce se afla închis, iar viața lui a fost salvată prin dragostea tânărului legionar Valeriu Gafencu²⁷, cel supranumit mai târziu ”Sfântul închisorilor”²⁸.

După eliberarea care a avut loc în urma achitării unei sume colosale de către misiunile norvegiene, acesta a imigrat în Statele Unite ale Americii, unde în fața

²⁷ V. Gafencu, *Sfântul Închisorilor*, Alba Iulia, 2007, 168-184.

²⁸ În cartea *Sfântul Închisorilor* este povestit pe îndelete episodul în care Valeriu Gafencu îi salvează viața pastorului de origine iudaică. Un alt deținut, Leonida Stratan îi dăruiește lui Valeriu Gafencu streptomycină dar acesta se hotărăște să îi ofere medicamentul salvator pastorului Wurmbrand. Deși colegii îl sfătuiau să nu facă acest lucru el nu renunță la ideea sa, și își dă viața pentru cea a pastorului. Acest gest salvator este edificat și în acatistul sfântului mucenic și martir Valeriu Gafencu: <https://www.youtube.com/watch?v=JGrmoYJ6VrI> accesat la 25:05.2022. Părintele Mihail Lungeanu era coleg de detenție cu cei doi și povestea că atunci când a venit la Târgu-Ocna, Wurmbrand era piele și os, de 1,90 și blond, și a fost repartizat în celula 4 destinată celor care erau pe moarte. Impresionat de fapta mucenicului Valeriu acesta cere să fie botezat la ortodoxie și primește numele Valeriu în amintirea salvatorului său, dar el a rămas protestant, botezul fiind cumva doar o formă de mulțumire. Acest fapt este posibil deși nu există mai multe surse de al verifica, dar practica botezului reciproc era uzuală între colegii de suferință ai diferitelor culte religioase, deoarece în temniță nu mai prima religia ci credința și același Dumnezeu pe care îl slujeau toți.

Congresului American s-a dezbrăcat de cămașă²⁹ pentru a arăta ororile Comunismului imprimată în însuși trupul său. Senatorii americani au rămas adânc impresionați de cele optsprezece mari cicatrici pe care trupul său le purta.

În perioada ce-a urmat, acesta a scris numeroase cărți despre persecuția din România, întoarcerea la Hristos, și esențele creștinismului. A predicat în mii de ocazii și a îndrumat pe oameni spre a-l cunoaște pe Christos. Înființează misiunea creștină Vocea Martirilor, prin care îi va ajuta pe cei asupriți. În închisoare îi cunoaște pe Nicolae Steinhardt, Ioan Ianolide, și Valeriu Gafencu³⁰. După căderea Comunismului în România, acesta revine în vizită și depune flori pe mormintele torționarilor³¹ săi din închisorile prin care a trecut, precum Rahova, Jilava, Târgu Ocna.

Wurmbrand a fost cel care în anul 1945³² va spăla rușinea de pe obrazul lui Christos în fața Congresului prezidat de tovarășul Petru Groza³³ prin protestul său, în care mustra cultele creștine pentru supunere și docilitate în fața Guvernului Comunist ateu și prin care dojenea pe liderii Comuniști pentru necredința în Dumnezeu. Acesta devine un vameș prin excelență, în urma convertirii sale.

²⁹ Vezi anexa 7.

³⁰ Un lucru care mă intrigă foarte tare în cartea lui Wurmbrand, *Cu Dumnezeu în subterană*, este faptul că acesta nu amintește nimic despre episodul în care tânărul martir legionar Valeriu Gafencu i-a salvat viața prin faptul că a cedat medicamentul pe care îl avea în favoarea colegului său evreu. În paginile 102-103 nu este nimic amintit de acest episod doar faptul că atunci când era pe moarte Valeriu a spus: "Dumnezeu, gelos pe noi, ne cheamă la El".

³¹ Colonelul de securitate Dulgheru (Dulgherber) de origine evreiască îl anchetase mult pe Wurmbrand și îl bătuse extrem de tare, mai ales când era închis la Ministerul de interne, unde timp de două luni a stat în condiții extrem de grele și a fost nevoit să își facă nevoile pe el, îmbolnăvindându-se de escare, și corpul fiindu-i acoperit de pungi cu puroi.

³² R. Wurmbrand, *Cu Dumnezeu în Subterană*, București 2007, 33-36.

³³ La acest congres din 1945 în clădirea Parlamentului român au participat sute de reprezentanți ai clerului, episcopi, preoți, pastori, rabini, mullahi și alții asemenea lor. Aceștia au adus osanale partidului și tătucului popoarelor, tovarășul Stalin, al cărui tablou cu chipul schimonosit atârna de perete. Este de remarcat că biserica Romano Catolică nu participat la această întâlnire. La acest congres pastorul Wurmbrand a criticat lașitatea colegilor lui și a expus cauza misiunii creștine, anume de a sluji împărăției lui Dumnezeu și nu de a susține sistemul comunist ateu, care persecuta pe creștini.

2.5 Sfântul Paul, de la fariseu la vameșul apostol

Când vorbim de sfântul apostol Paul, există o mulțime de lucruri pe care le putem spune despre viața lui și despre activitatea misionară, însă un aspect important pe care îl putem sublinia despre el este acela al convertirii, de la fariseul înfocat și plin de râvnă la vameșul care îl predică pe Iisus. Paul a fost un zelos în credința mozaică, am putea spune că era dea dreptul tipicar în toate aspectele legii, dar acest lucru nu este suficient și așa cum scrie în *Din amore Pauli*³⁴ merită o relatare complexă a vieții. Fugarul și ucigașul de pe drumul Damascului este muștrățat sau dojenit de blândul glas al Mielului lui Dumnezeu: *Saule, Saule, pentru ce mă prigonești?* care deși îl orbește prin lumina radiantă îi cucerește inima instantaneu. ”Caracterul său multilateral, personalitatea sa atrăgătoare, statura lui intelectuală, dinamismul său care a impulsionat și a dus Evanghelia *oricărei fapturi de sub cer*, toate acestea vorbesc despre puterea irezistibilă a Evangheliei atunci când instrumentul omenesc este *ascuns cu Christos în Dumnezeu*³⁵.

Paul afirmă despre sine ”*Eu sunt iudeu, din Tarsul Ciliciei*” Fapte 21:39. Cilicia a fost o parte a imperiului Marelui Alexandru, dar apoi a devenit colonie romană, iar în anul 67. î. Chr. , Pompei declară Cilicia provincie romană, cu capitala la Tars. Tars este un vechi centru comercial și oraș de tranzit, cu un negoț extrem de important: este foarte bine fortificată, dar tot odată și extrem de mare, dar bine apărată de munții Taurus. Un aspect foarte important din punct de vedere economic este faptul că Tarsul avea monedă proprie. Tot ce se cunoaște despre cetate din punct de vedere economic dar și cultural, este faptul că aceasta era extrem de bine dezvoltată atât din punct de vedere economic, cultural, dar și scolastic.

Tarsul era considerat un centru al culturii și al filosofiei, iar Strabo afirma că orașul era dornic și avid după cultură. Artele libere, filosofia, cunoașterea, își puteau prinde rădăcinile adânc în metropola Tarsului. Școlile filosofice stoice le întreceau chiar și pe cele

³⁴ F.F. Bruce, *Apostle of the heart Set Free*, Eardmans Publ. 2000, 15.

³⁵ D. Popa, *Saul din Tars, Apostol al neamurilor*, Pantelimon 2021, 1.

din Atena și Alexandria. Cultura elenistă cu spiritul ei sportiv, cu farmecul oriental, dar mai ales cu religiile misterelor, și bâjbâielile tenebroase despre mântuire, se găseau din plin în viața orașului. Dreptul roman și rigurozitatea iudaică, dar și vasta limbă greacă, tronau în această citadelă a culturii.

Când Paul se bucura de tinerețe, citadela era în perioada cea mai mare de prosperitate și glorie. Universitățile din Tars puteau concura cu marile universități din lumea antică. Saul crescuse în sânul comunității iudaice din Tars, dar cu siguranță vorbea foarte bine limba greacă, și putea discuta atât cu filosofii cât și cu oamenii de rând.

Cetatea Tarsului avea multe amintiri importante, precum întâmpinarea Cleopatrei în speranța acesteia de a-l cuceri pe Marc Antoniu, ocazie în care toți locuitorii citadelei au sărbătorit într-un mod extrem de gălăgios. Desigur că Paul auzise toate aceste istorii și pe unele chiar le trăise, iar pentru toate aceste petreceri unde dezmățul și desfrâul căpăta forme și nuanțe diferite, avea să nutrească doar dispreț. Dar cu tot acest dispreț, Dumnezeu avea să facă din el tocmai apostolul acestor cetăți destrăbălate. A răspuns filosofului după filosofia sa, poetului în versuri, logicianului în argumente, vorbind tuturor pe limba lor. Providența avea să facă din cel născut printre păgâni Apostolul Neamurilor.

Deși Paul este din Tars, el se identifică ca fiind *evreu din evrei*, dar care afirmă cu stoicism *Cuius Romanus Sum (Sunt cetățean roman)*. El spunea despre sine în *Fil 3,5 sunt circumcis în a opta zi; din poporul lui Israel, tribul lui Beniamin; evreu dintre evrei; după Lege, fariseu*. Este de remarcat că el se identifică ca fiind fariseu, și încă unul scrupulos dar care va avea să devină un adevărat vameș după întâlnirea de pe drumul Damascului, întâlnire care îi va dărâma multe din credințele pe care le avea și îi va zidi altele noi trainice pentru eternitate.

Un moment care va marca viața și activitatea lui Saul din Tars, este cel al uciderii arhidiaconului Ștefan după cum ne relatează cartea *Faptele Apostolilor 7,58 și 8,1*. Se pare că Saul era o parte activă a prigoanei împotriva urmașilor lui Isus. *Și Saul era de acord cu uciderea lui. În ziua aceea, a început o mare persecuție împotriva Bisericii din Ierusalim*

și toți, în afară de apostoli, s-au împrăștiat prin ținuturile Iudeii și ale Samariei. 2 Niște oameni evlavioși l-au înmormântat pe Ștefan și l-au jelit mult. 3 Iar Saul pustia Biserica, intrând prin case, târând bărbați și femei și aruncându-i în închisoare. Cf. Fap 8,1. Saul era hotărât să stârpească din temelie această grupare a creștinilor și nu pregeta niciun gest pentru a termina cu ei, chiar și uciderea. Deși prigoana se întetise, adevărul nu putea să fie ascuns, învierea lui Isus era o realitate pe care tot mai mulți o mărturiseau. Saul este hotărât să meargă la Damasc deoarece acolo era un număr mare de creștini, și dorea să îi aducă pe aceștia la Ierusalim pentru ca sub amenințări cu violență și tortură să îi facă să se lepede de Christos.

În drumul spre Damasc, Dumnezeu a decis să schimbe traiectoria lui Saul și din Saul, prigonitorul bisericii să devină Pavel, apostolul neamurilor. Fap 9,4 *Căzut la pământ, a auzit un glas care-i spunea: „Saul, Saul! De ce mă persecuți? În apropiere de Damasc o lumină orbitoare s-a apropiat de ei și l-a trântit la pământ pe Saul care a rămas orb din pricina ei dar și cu un mare gol în inimă, gol pe care doar Domnul Isus îl putea umple. El a răspuns: „Cine ești, Doamne?”. El i-a zis: „Eu sunt Isus pe care tu îl persecuți. 6 Dar ridică-te, intră în cetate și îți se va spune ce trebuie să faci! Fap 9, 5-6.*

Aici se încheie istoria lui Saul prigonitorul deoarece din aceea zi nu a mai fost prigonitor ci a devenit urmașul celui pe care îl prigonea, iar mai târziu prin botez el a devenit apostolul neamurilor, apostolul care va străbate lumea în lung și în lat pentru a propovădui evanghelia lui Isus. „*Frate Saul, Domnul Isus, care ți-a apărut pe drumul pe care veneai, m-a trimis ca să-ți recapeți vederea și să te umpli de Duhul Sfânt*”. 18 *Îndată au căzut de pe ochii lui un fel de solzi, și-a recăpătat vederea și, ridicându-se, a fost botezat. Cf. Fap 7, 17-18.* Numai Dumnezeu putea să schimbe inima acestui fariseu dârz în vameșul smerit și cu ochii în lacrimi, vameș pe care îl va folosi în marea Sa lucrare.

Paul este prin excelență un vameș, deoarece în momentul convertirii sale acesta a renunțat la tot și s-a pus la dispoziția lui Dumnezeu întru totul. El este vameșul ale cărui lacrimi vor naște o mărturie puternică, și din a cărui căință se vor naște roade. Dumnezeu a avut planul său cu Paul, și la vremea potrivită acesta s-a împlinit negreșit

2.7 Vladimir Ghika, un prinț pe plaiuri cerești

Prințul Vladimir Ghika s-a născut în ziua de Crăciun, în anul 1873, în capitala binzațului, Constantinopol, și a fost nepotul domnitorului Grigore Ghica Vodă. Este singurul supraviețuitor al familiei sale, și a fost crescut în credința ortodoxă de către buna sa mamă. Își începe studiile la Toulouse, Franța, unde va experimenta contactul cu protestanții, fiind îngrijit de o familie protestantă, iar în 1895, va termina studiile la Paris, în domeniul științelor politice. Pe fondul unei sănătăți șubrede, va reveni în România, iar în 1898, va pleca spre Roma, unde va studia filozofie și teologie. Pentru a fi un ortodox mai bun, decide să depună mărturisirea de credință catolică, fapt ce o va mâhni pe mama lui până în clipa morții.

Aspirațiile și năzuințele lui spre preoție sau călugărie sunt curmate de Papa Pius al X-lea, care îl sfătuiește să urmeze apostolatul laic. Va colinda lumea în lung și-n lat, și va primi denumirea de marele vagabond apostolic. Când revine acasă în România, va fonda un spital gratuit și prima ambulanță, oferind astfel speranță multor suflete. Este activ implicat în îngrijirea bolnavilor de holeră, și se va ocupa și de victimele cutremurului de la Avenzo de persoanele bolnave de tuberculoză.

În 1923, este sfințit ca preot la Paris, iar Sfântul Scaun îi oferă dreptul să celebreze liturgia și în ritul bizantin. Primește mai multe titluri bisericești, dar el rămâne același om simplu și smerit, iar în 1939, revine acasă în România, unde își va sluji țara, cu precădere pe cei săraci, necăjiți, și bolnavi. Pe fondul venirii la putere a comuniștilor, i se acordă posibilitatea de a pleca cu trenul regal, dar refuză, dorind să-și servească în continuare credințioșii.

Din cauza activității sale creștin misionare și mai ales filantropice, deranjează regimul comunist ateu, și în scurt timp este arestat și acuzat de înaltă trădare și este întemnițat la Jilava. Anchetele, bătaia, tortura, fac parte din tratamentul zilnic de care

prințul are parte. Este judecat în 1953, și condamnat, iar în 1954, pe fundalul violențelor extreme, și a tratamentului brutal, trece la odihna dreptilor.

Este beatificat la propunerea arhiecezei de București, iar Papa Francisc semnează decretul prin care recunoaște martirajul robului credincios al lui Dumnezeu, Monseniorul Vladimir Ghica. El se numără în rândul vameșilor prin excelență, deoarece viața sa a fost o continuă mărturisire a lui Christos, și o mireasmă dătătoare de viață.

Fericitul Vladimir Ghica-prinț, preot și martir, mărturisitor exemplar al Evangheliei

2.6 Și eu sunt vameș, o experiență a convertirii personale

Aveam să primesc la botez numele de Ionuț, tocmai în amintirea sfântului Ioan, cel ce a pregătit calea venirii lui Mesia. Acest lucru are o însemnătate deosebită pentru mine, ca unul ce doresc a fi contemporan cu cea de-a doua venire a lui Christos. Din nefericire, nu am fost un copil dorit, lucru pe care l-am aflat de la mama mea, deoarece tatăl meu a acuzat-o că această sarcină era una extraconjugală, fapt care a condus la dorința acesteia de a renunța la sarcină, prin avort. Acest lucru l-am aflat ulterior de la mama mea, la o vârstă mai înaintată, însă povestea avortului este una puțin mai alambicată, deoarece cu o noapte înainte de a avea loc avortul, doctorul Șerban Damian, cel cu care mama trebuia să aibă avortul, a avut un vis prin care a înțeles că va trebui să renunțe la chiuretaj. Acesta a avut o discuție cu mama mea, oferindu-se să o ajute cu tot ce are nevoie după naștere, cu rugămintea ca eu să-i port numele. Astfel am primit și numele de Șerban.

Prin această întâmplare, mama mea a decis să renunțe la avort și să continue sarcina. Bunicul meu a înțeles atunci că aceste întâmplări au un caracter providențial, astfel că a îndemnat-o pe mama mea să îmi pună numele Mircea, ca al bravului voievod român care și-a iubit patria, și pe Dumnezeu. La vârsta de trei ani, părinții mei au divorțat, iar eu am rămas cu mama și bunicii. Bunicii mei au fost întotdeauna niște oameni blânzi, iar bunicul, care a fost preot ortodox, a fost cel care mi-a insuflat dorința după Dumnezeu și credința creștină. Bunica a fost cea care m-a învățat importanța școlii și a muncii.

La vârsta de cinci ani, bunicul meu a murit, iar mama a fost grav afectată de patima alcoolului, și la scurt timp a decis să ne părăsească pe mine și pe sora mea mai mare, bunica fiind cea care a avut grijă de noi. După mai bine de jumătate de an, bunica a decis că nu se poate ocupa de doi copii, fiind văduvă și fără vreo altă formă de ajutor material, și a decis că unul dintre noi va trebui sacrificat. Sacrificiul acesta avea să se refere la abandonarea mea, într-un orfelinat de stat. Dar cum pronia lui Dumnezeu nu întârzie niciodată, în acel loc am avut ocazia să merg duminică de duminică la slujbă, alături de o doamnă

îngrijitoare. Eram fascinat de modul în care femeile evlavioase tratau sfinții din icoane și de pe pereții bisericii. În inima mea s-a trezit dorința de a deveni sfânt, precum cei pe care îi vedeam în icoane. La puțină vreme, a venit în vizită la noi un preot, pentru a ne spovedi. În timpul spovedaniei, acesta m-a întrebat ce doresc să devin când voi fi mare, iar eu i-am replicat că aș vrea să devin sfânt, acesta propunându-mi apoi să mă ajute la acest lucru. În scurtă vreme am fost luat de acesta în plasament, și mi-am urmat școala și activitățile unui copil, dar în tot acest timp, nu mi-am uitat visul.

La vârsta de șaisprezece ani, am decis să devin monah și am depus voturile monahale alăturându-mă obștii mănăstirii Crasna. În timpul seminarului teologic ortodox am avut ocazia să citesc Sfânta Scriptură, și să îl cunosc mai profund pe cel ce îmi purtase de grijă în toți acești ani. Am intrat în contact cu Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, prin care am înțeles importanța Sabatului Biblic, iar la vârsta de 18 ani, însoțit de un sobor de preoți ortodocși și pastori adventiști am fost botezat. De atunci și până astăzi au trecut opt ani de suișuri și coborâșuri, în care Dumnezeu m-a ținut de mână. Pot spune și eu ca vameșul din parabolă că nu îmi pot ridica ochii în sus, dar fac totuși lucrul acesta, privind pe cel care m-a iubit nespus, m-a răscumpărat, și va veni să mă ia acasă.

CAPITOLUL III: SPIRITUALITATEA INIMII ÎN RUGĂCIUNEA SFÂNTULUI GRIGORE PALAMA

3.1 Viața sfântului Grigore Palama

Sfântul Grigore Palama se naște în marele imperiu al Bizanțului, undeva la finele secolului XIII, un secol cu un final plin de necazuri și nenorociri. Anul 1296, avea să fie cunoscut în istorie ca anul nașterii primului născut al lui Constantin, senatorul și al lui Kalli, soția lui. Grigore va mai avea doi frați și trei surori. Tatăl lui era o persoană cu o cultură vastă dar și cu înclinații spre viața ascetică, avea cu sine o rigoare monahală după cum se notează în scrierile Filocalice³⁶. Având dar o astfel de purtare aleasă, va avea în grijă educația tânărului prinț Andronic. Pe fondul crizei dar și a războiului, care este urmat de expansiunea otomană, Constantinopolul devine extrem de aglomerat din cauza celor care fug de năvălirea osmanlâilor.

Anul 1303 avea să fie unul de mare tristețe în viața sfântului Grigore, deoarece este anul în care tatăl lui trece la odihnă, iar el nu are mai mult de șapte ani. Astfel grija educației sale dar și a creșterii revine pe seama împăratului Andronic al II-lea, care se poartă cu acesta precum un tată cu fiul său. Educația acestuia a fost asemenea unui prinț, beneficiind de cea mai bună și înaltă școală de la palat. Cel care avea să fie o personalitate cu adevărat marcantă în viața lui Grigore, este mitropolitul Teolipt de Filadelfia, care îi croiește cărare spre o viață de sfințenie.

Anul 1316 avea să fie anul unei mari decizii, cei trei frați aleg la îndemnul celui mai mare, calea monahismului. Aceștia pornesc spre sfântul munte Athos unde ajung abia peste un an, deoarece au hotărât să mai facă un popas la muntele Papikon, unde are mai multe discuții cu bogomilii. După aceasta el rămâne ca ucenic până în 1320 lângă Vatopedi, iar în această perioadă fratele lui mai mic, Teodosie, trece și el la odihnă. La scurtă vreme după acest tragic eveniment, el și fratele său se hotărăsc să înceapă ucenicia în Marea Lavră

³⁶ Sfântul Grigorie Palama, *Tomosuri dogmatice, viața * slujba*, Sibiu 2009, 50.

din sfântul munte. Până în anul 1326 acesta se stabilește la schitul Glossia și are drept călăuză spirituală pe Grigorie cel Mare care îl deprinde cu tainele isihasmului atonit.

Anul 1326 aduce cu sine invadarea unor lavre și sfinte mănăstiri de către pirații tuci care făceau prăpăd în calea lor. Călugării fără apărare caută adăpost în alte locuri, iar sfântul Grigore merg la Tesalonic, unde ajunge la vârsta cea îl recomanda pentru slujirea de preot. El se stabilește la un schit împreună cu alți câțiva monahi, în Veria. Vestea morții mamei sale îl silește să meargă acasă de unde va pleca cu surorile lui care între timp au îmbrățișat viața monahală.

Anul 1331 îl va găsi pe sfântul Grigore de Palama în drum spre muntele Athos, deoarece fugea din Tesalia, care era sub invazie otomană. Aici el se va așeza și va sluji la sihăstria sfântului Sava, unde va redacta primele lui Scrieri³⁷, iar pentru câteva luni va sluji ca egumen Esfigmenu, dar a revenit la mănăstirea Sfântul Sava. La finalul anului 1337 Isidor îl cheamă pe Grigore la Tesalonic unde poate redacta un răspuns apologetic pentru apărarea isihăștilor³⁸ împotriva lui Varlaam. El mai combate și scrierea "Contra mesalienilor" tot printr-o Triadă³⁹.

Anul 1340 este cel în care Varlaam îl denunță pe Grigore, Patriarhiei de Constantinopol, care îl convoacă pe acesta pentru a se apăra de acuzațiile aduse⁴⁰, iar Varlaam este excomunicat pentru învățăturile pe care le are cu privire la Rugăciunea lui Iisus.⁴¹ Se pare că mai mulți episcopi și preoți îi sunt potrivnici sfântului Grigore, iar acesta ajunge la un moment dat să fie chiar și arestat. Între 8 și 9 februarie, este convocat un sinod

³⁷ Cuvântul despre Petru Athonitul, Cuvântul despre Intrarea în templu a Maicii Domnului.

³⁸ Triadele – cicluri a câte tratate, primul 1337, al doilea 1338, care tratează valoarea științei, rugăciunea lui Iisus și vederea Luminii dumnezeiești.

³⁹ Triada cu care combate tratatul "Contra mesalienilor" este pe tema îndumnezeirii.

⁴⁰ Varlaam nu îl îndrăgea pe sfântul Grigore de Palama, și îl acuză pe acesta că ar convoca sinoade ilegale pe diverse teme dogmatice și că emite documente fără să aibă mai întâi de toate binecuvântarea patriarhului. Este adevărat că în luna August a anului 1340, acesta merge la sfântul munte Athos unde primește binecuvântare și este însărcinat să facă o apologie a isihasmului, pe care o scrie în așa numitul "Tomos aghioritic" de unde i se trag anumite acuzații ale lui Varlaam.

⁴¹ Varlaam formulează o critică la Rugăciunea lui Iisus și la Învățătura despre lumina taborică, iar în urma analizei acesta este excomunicat dar pleacă în grabă și devine profesorul de greacă al lui Petrarca și se convertește la romano – catolici și ajunge episcop în scurtă vreme. După Varlaam, un fost discipol al lui Palama, respectiv Grigorie Akindynos va deveni un mare adversar al acestuia cu care va avea mai multe dispute.

în care sunt depuși din treaptă Calecas și Akindynos iar împărăteasa Ana Paleologhina cere redactarea unui Tomos⁴² de condamnare pentru cei doi și de proclamare a monahilor și a lui Grigore drept apărători ai ortodoxiei. Deși cei doi mor, opoziția teologică față de învățătura sfântului Grigore Palama este preluată de Nichifor Gregoras, un mare istoric și filosof, un om loial familiei Cantacuzino, dar un adversar dârz al lui Grigore.

Ucenicul sfântului Grigore Palama, Isidor Buchir este ales ca patriarh ecumenic, și acesta întărește compoziția ierarhică cu numeroși episcopi și mitropoliți din rândul monahilor isihăști, culminând cu Grigore ca mitropolit de Tesalonic. Isidor va face ordine printre cei care contestau Palamismul, va redacta o mărturisire de credință⁴³ unde va avea să fie inclusă și lepădarea de cei ce susțineau ideile antipalamiste.

Anul 1350 aduce cu sine moartea patriarhului Isidor la finalul lunii septembrie. În locul său este adus Calist⁴⁴ și este hirotonit de către Filotei Kokkinos care trebuia să fie următorul patriarh după testamentul verbal al lui Isidor. La un an după moartea ucenicului său, în 1351 mitropolitul Grigore Palama vine cu un mesaj aducător de pace în orașul Tesalonic care era asediat. Pentru a pune capăt conflictelor este convocat un nou sinod unde participă 25 de mitropoliți la locuința princiară de la Vlaherne, unde în perioada 28 mai – 15 august se realizează un nou Tomos și se canonizează dogmatic scrierile teologice ale sfântului Grigore Palama.⁴⁵

⁴² În acest Tomos cei doi sunt condamnați și Calecas revine din exil la Constantinopol unde va muri pe 29 decembrie. Se știe despre Akindynos că a murit la începutul anului 1348 în exil. Sentința este confirmată abia în martie de către un alt Sinod și întărită de un ordin imperial semnat de însuși Ioan Cantacuzino.

⁴³ Tomosul semnat pe 15 august răspunde antitomosului redactat de cei 22 de mitropoliți și episcopi nemulțumiți (aceștia erau toți contestatari ai lui Isidor și Grigore Palama) care s-au adunat la mănăstirea Sfântul Ștefan. Doi mitropoliți sunt depuși, Neofit și Iosif, și alți trei sunt amenințați cu depunerea dacă nu retractează și nu se dezic de învățătura lui Calecas, termenul fiind finalul lunii septembrie.

⁴⁴ Calist monahul era ucenicul lui Grigore Sinaitul, și este hirotonit patriarh de mitropolitul Heracleei, Filotei Kokkinos, deși acesta nu este mulțumit, și se consideră pe sine unicul succesori la tronul patriarhal al răposatului său prieten.

⁴⁵ Tomosul dogmatic este redactat de Filotei Kokkinos și Nicolae/Nil Cabasila și este considerat un document de foarte mare importanță în toată controversa canonizării dogmatice a operei sfântului Grigore Palama, iar redactarea acesteia a fost în șase documente sau teze fundamentale. Acestea au ajuns să fie citite cu solemnitate în bisericile de rit bizantin în prima duminică a Postului Mare, și au fost trecute în Sinodiconul Ortodoxiei. Gregoras nu este oprit nici de această dată, și chiar sub arest acesta scrie încă o serie împotriva ANTIERETICELOR sub forma a zece documente prin care combate cu asprime Tomosul din 1351. Filotei

Anul 1353 îl găsește pe mitropolitul Grigore Palama bolnav tare, căzut la pat din cauza unei afecțiuni a stomacului. Pe fundalul luptelor dintre familiile Cantacuzino și Paleologu se naște un conflict între doi patriarhi isihăști⁴⁶ prinși la mijloc de un conflict politic. Mitropolitul Palama este trimis de către Ioan V Paleologul să mijlocească o pace pe lângă Ioan VI Cantacuzino, iar în data de 2 martie în Duminica Ortodoxiei, în urma unui cutremur de pământ zidurile orașului Kallipolis sunt surpate iar cetatea este luată în stăpânire de otomani, și mitropolitul Grigore Palama cade rob în mâna lor. Pronia lui Dumnezeu îl poartă timp de un an în captivitate, unde va sluji credincioșii capturați, va încuraja pe cei deznădăjduiți.⁴⁷

Anul 1355 este cel în care Mitropolitul este răscumpărat și eliberat de către niște sârbi cu inimă mare care sunt gata să plătească enorma sumă pe care o cer turcii pentru liberarea lui Palama, iar acesta se înapoiază la Constantinopol. Ajuns la Constantinopol acesta intră într-o polemică⁴⁸ publică cu Nichifor Gregoras, dispută audiată de însuși legatul papal Paul de Smyrna și de regele Ioan V Paleologul. Acesta va purta discuții cu legatul papal inclusiv pe tema „Filioque”.⁴⁹ În acea vară, Grigore Palama se retrage la în Tesalonic, de unde nu va mai pleca până în ceasul strămutării sale la veșnicele locașuri.

Anul 1359 este cel în care mitropolitul Grigore Palama în urma aceleași probleme de sănătate (cea de stomac, probabil o maladie intestinală) este strămutat la cele veșnice⁵⁰, în mireasma sfințeniei. Acesta a trăit 63 de ani și a slujit ca episcop timp de aproape 13 ani.

Kokkinos este cel care îi răspunde la cererea lui Ioan Cantacuzino, sub forma de 12 documente, o combatere adusă combaterii.

⁴⁶ Cf. M.-H. CONGORDEAU, „Deux Patriarches palamites en rivalite: Kallistos et Philitheo”, în: *Le Patriarcat (Ecumenique de Constantinople aux XIV-XVIIe siecles, rupture et continuite. Actes du colloque international Rome 5-7 decembre 2005 (Dossiers byzantines 7)*, Paris, 2007, 35-53.

⁴⁷ Sfântul Grigore Palama călătorea cu o navă de la Tenedos spre Constantinopol și este luat prizonier dar acesta are dezbateri cu clericii musulmani (tasimani) și cu clan elenofon convertit la iudaism (Chionii). În anul său de prizonierat acesta a redactat ”Scrisoare către biserica sa” unde a povestit peripețiile călătoriei sale. A străbătut orașele și ținuturile pe care turcii le-au ocupat (Brusa și Niceea) și îi întărește în credință pe frații creștini.

⁴⁸ Ultima scriere a sfântului Grigore Palama cele 4 cărți ”Contra lui Gregoras”.

⁴⁹ Sfântul Grigore Palama va publica o a doua ediție lărgită a celor două tratate „demonstrative” din 1334, iar Nicolae/Nil Cabasila începe să scrie ”Despre purcederea Duhului Sfânt”.

⁵⁰ Cf. Die byzantinischen Kleinchroniken, ed. P. Schreiner, I, Viena, 1975, p. 397 (55/2), p.530 (69/II), p. 565 (73/1) și p. 625 (92/1): În anul 6866 (1 septembrie 1357-31 august 1358) a adormit preasfântul mitropolit al Tesalonicului Grigore Palama”.

A mărturisit pe Cristos, a iubit biserica și a combătut pe eretici. Este canonizat la anul 1368⁵¹, și este numit și Noul Teolog datorită scrierilor sale apologetice dar și dogmatice.

În multiplele relatări despre viața sfântului se vede clar că acesta a fost un mare apologet, iar Filotei⁵² povestește un episod în care sfântul a convertit pe mai mare ereticilor marcianiști și mesalieni, care își mai spuneau și bogomili. Acest lucru a produs multă bucurie creștinilor pravoslavnici. Pe cât a fost de iubit, pe atât a fost de blamat și urât, ba chiar acuzat de extrem de multe lucruri urâte, însă se spunea despre el că postea 5 zile pe săptămână, cât stătea în pustie, timp în care se ruga neconținut și doar sâmbăta și duminica cobora în mijlocul oamenilor și le slujea. Anii petrecuți în pustie dar și în Sfântul munte Athos l-au ajutat să deprindă rugăciunea inimii, sau rugăciunea lui Iisus. El este recunoscut în multe scrieri ca fiind un sfânt încă din viață, și un învățător cu autoritate după cum găsim la Evagrie.⁵³

⁵¹ Un rol foarte important în canonizarea Sfântului Grigore Palama îl vor juca împăratul Ioan Cantacuzino și patriarhul Filotei Kokkinos, practic a fost o dublă acceptare, una politică, statală, și alta canonică, ecleziastică.

⁵² Cf. D. Obolenky, *The Bogomils. A study in Balkan Neo-Manichaeism*, Cambridge, 1948, 38.

⁵³ Evagrie. *Istoria Bisericească*, București 1899, 195.

3.2 Originea rugăciunii inimii

Asceza sau ascetismul sunt un element foarte important pentru credința ortodoxă, „și în Occident ortodoxia și ascetismul s-au sprijinit reciproc.”⁵⁴ Rugăciunea inimii este rugăciunea pocăinței iar Cleopa Ilie spunea în cartea sa: „osândirea de sine nu se face numai cu cuvântul, ci și cu mișcarea lăuntrică a inimii”.⁵⁵ De asemenea rugăciunea inimii se spune din tăcere, căci ea este dinlăuntrul ființei, și este adesea nerostită, precum spune sfântul Chiril al Alexandriei: „neînfrânarea limbii este cea mai mârșavă dintre limbi”.⁵⁶

Însă originea rugăciunii inimii este în paginile sfințelilor Scripturi la Mt 15, 22 *Și iată că o femeie cananeancă a venit din ținuturile acelea și a început să strige către El: Ai milă de mine, Doamne, Fiul lui David! Fiică-mea este muncită rău de un drac*⁵⁷, la Mc 10, 47 *El a auzit că trece Isus din Nazaret și a început să strige: Isuse, Fiul lui David, ai milă de mine!*⁵⁸ și la Lc 18, 13 *Vameșul stătea departe și nu îndrăznea nici ochii să și-i ridice spre cer, ci se bătea în piept și zicea: Dumnezeule, ai milă de mine, păcătosul!*⁵⁹. Rugăciunea orbului din Ierihon se găsește în Mc 10, 47-48. și Lc 18, 38-39. relatată de cei doi evangheliști.

Acestea sunt originile sau referințele la rugăciunea lui Isus în Noul Testament, iar toate fac referire la momente dificile din viața oamenilor. Rugăciunea lui Isus este o

⁵⁴ Jaroslav Pelikan. *Credo, Ghid istoric și teologic al crezurilor și mărturisirilor de credință în tradiția creștină*, Editura Polirom, Iași 2010, 261.

⁵⁵ Arhim. Ilie Cleopa. *Despre rugăciunea lui Iisus*, Oradea 2002, 142.

⁵⁶ Sfântul Chiril al Alexandriei. *Zece cărți împotriva lui Iulian Apostatul*, București 2000, 242.

⁵⁷ Femeia Cananeancă. Rugăciunea acestei mame este una de disperare, de neputință și este o rugăciune a inimii iubitoare, rugăciunea lui Isus este rugăciunea iubirii, deși în cuvinte puține ea exprimă o iubire ce nu se poate tăgădui, este același strigăt plin de durere de la Crucea Iubirii (Golgota) unde mama lui Isus plângea iar Cristos striga Eli, Eli, lamasa bactani!

⁵⁸ Orbul Bartimeu, fiul lui Timeu care cerșea în Ierihon a auzit că vine Isus, și deși mulțimea era agitată și striga la el să tacă, acesta a strigat și mai tare. Orbirea lui Bartimeu l-a făcut să strige la Cristos, cu atât mai mult noi azi într-o lume plină de întuneric, trebuie să strigăm spre acela care este lumina lumii. Dacă orbii veacului acesta ar striga la Cristos, ar vedea cu adevărat lucrările lui Dumnezeu.

⁵⁹ Vameșul de la templu, cel care se căia cu amărăciune. Acesta este modelul păcătosului care are nevoie de iertare, și în acest caz rugăciunea lui este una a inimii zdrobite, care nu caută vreo formă de îndreptățire. Pilda aceasta este una foarte actuală azi, deoarece trăim într-un veac în care oamenii se justifică și consideră că au enorm de multe drepturi.

rugăciune care se rostește în momente grele, când oamenii sunt disperați, iar Isus nu stă nepăsător față de cei aflați în necaz. Este o rugăciune a lacrimilor, a durerii ce nu se poate trece cu vederea. Deși cărțile sfinte au adunat o mulțime de rugăciuni ce însumează cuvinte tainice⁶⁰, rugăciunea aceasta, ai milă de mine păcătosul se pare că are cuprins în ea cea mai profundă formă de mărturisire. Cumva, aceasta fiind rostită cu atâta durere adună laolaltă toată lacrima spovedaniilor și o pune în potirul iubirii divine ce se varsă pe altarul iertării eterne. Monahii care mai târziu au practicat această formă de rugăciune au găsit prin rugăciune o desăvârșire în viața monahală.⁶¹ Practic cei care viețuiesc cu sfințenie tot simt nevoia pocăinței,⁶² pentru că ei nu se văd pe sine drepti. Știind astfel care este originea în noul testament a rugăciunii, putem înțelege parcursul ei până la noi.

Un lucru minunat la această rugăciune este faptul că ea devine eliberatoare și recunoaște autoritatea lui Dumnezeu, și puterea lui Cristos, dar și statutul omului. Recunoașterea autorității reiese din faptul că omul se îndreaptă spre Dumnezeu, și i se roagă lui, ca unuia care are putere, și îi este superior, iar puterea lui Cristos, reiese din rostirea cererii către El, și cererea spre milostivire, iar statutul uman se determină din păcătosul, cel plin de păcate care are nevoie de mila lui Dumnezeu. Practic această rugăciune este o aruncare a păcatelor pe ”umerii” lui Cristos potrivit cu *Mt 11, 28. Veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați, și Eu vă voi da odihnă.*⁶³

Călugării asceți rostesc această rugăciune de mii de ori pe zi, și ea devine una cu respirația astfel că se contopesc în rugăciune în timp ce au tot felul de alte activități (fie că slujesc, fie că dau învățătură sau se hrănesc). Rugăciunea inimii este de fapt strigătul celui disperat spre Dumnezeul îndurător. Cu timpul acest strigăt a fost redus până la nerostirea

⁶⁰ Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, Rugăciunea părintelui Arsenie Boca, Rugăciunea Mitropolitului Valeriu Bartolomeu Anania (a se consulta anexa).

⁶¹ Cf. Arhim. Simeon Kraiopoulos. *Despre patimi și rugăciunea minții*, Editura Bizantină, București 2003, 93.

⁶² Cf. Arhim. Simeon Kraiopoulos. *Despre patimi și rugăciunea minții*, Editura Bizantină, București 2003, 71. în Sfântul Grigorie Teologul, *Opere*, Ed. „Grigorie Palama”, vol. 1, Tesalonic 1975, p 164. „*Trebuie mai întâi să te curățești și apoi să[-i] curățești [pe alții]; să te înțelepțești și așa să[-i] înțelepțești [pe alții]... să te sfințești și să sfințești*”

⁶³ Odihna aceasta este cea pe care o dă Cristos păcătosului care vine la El, și caută mângâiere și alinare. Prin rugăciunea inimii se ajunge la această odihnă și pace pe care doar cel ce o experimentează poate afla.

lui, ci a devenit intervalul dintre două bătăi ale inimii, inima păcătosului și inima lui Dumnezeu.

3.3 Rolul rugăciunii în perioada contemporană

Trăim niște vremuri extrem de interesante, în sensul că lumea noastră este extrem de dinamică și într-o continuă schimbare la care suntem forțați să ne adaptăm. Doar că această adaptare nu este întotdeauna cea mai bună soluție ci mai degrabă este o problemă cu care toți ne confruntăm. ”Cine se roagă învinge”⁶⁴ este diftongul prediciei părintelui Wilhelm Dancă cu două săptămâni înaintea paștelui, iar acesta sublinia că pentru a renaște spiritual avem nevoie să ne hotărâm să urmăm pe Iisus și să-i urmăm exemplul.

Practic rugăciunea este o renaștere spirituală spre care trebuie să tindem fiecare dintre noi, atât cu mintea și cu trupul dar și cu duhul. Rugăciunea are atât rol de terapie sufletească dar ea asigură și un echilibru emoțional sau psihic. Omul care se roagă are mai multe șanse în a rezista provocărilor contemporane, decât cel care este indiferent de această practică. Rugăciunea nu trebuie încuiată între zidurile bisericilor, deoarece este modul prin care noi creștinii ne asumăm identitatea noastră în viața de zi cu zi. Văd adesea în perioadele când sunt diverse meciuri de fotbal, suporterii cu tot felul de însemne ale echipei lor, de la tricouri, steaguri și fulare până la șepci și pahare personalizate, și aceștia nu se sfiesc să își arate susținerea față de echipa lor, deoarece acela este crezul lor. Creștinul trebuie să fie cumpătat, dar nu trebuie să se pitească asemenea melcului în cochilia sa deoarece poate deranja pentru că este învechit.

Mă bucur extrem de mult când merg cu metroul și observ câte un bătrânel care citește dintr-o scriptură uzată, sau vreo carte de rugăciune cu filele îngălbenite de trecerea timpului. A ne asuma identitatea creștină într-o lume seculară face parte din mărturisirea noastră zilnică. Este interesant faptul că atunci când oamenii doresc să facă o paradă

⁶⁴ W. Dancă. *Mysterium Christi II, Meditații despre Postul Mare*, Oradea, 2021, 165.

LGBTQ pe un bulevard mare acest lucru este privit ca fiind ceva normal, ca făcând parte din viața cotidiană și din identitatea unei minorități, dar dacă un grup de creștini organizează un marș al vieții, sau o procesiune cu ocazia unei anumite sărbători, ei bine acest lucru este deranjant, este o intoxicare cu religie și așa mai departe, dar oare de ce așa o dublă măsură?

Trebuie să înțelegem că secolul în care trăim a devenit tot mai reticent la tot ce înseamnă credință asumată, religia fiind considerată ceva de domeniul trecutului. Secularismul care a adus cu sine un curent libertin dorește să înlocuiască Cuvântul cu vorbe, și credința cu niște stări. Ei bine fiecare creștin trebuie să își asume nevoia de rugăciune chiar și în mod public, și când spun în mod public mă refer la mărturisirea zilnică pe care o facem prin ceea ce citim, muzica pe care o ascultăm, îmbrăcămintea pe care o purtăm, felul în care vorbim.

Când vezi lumea din jurul nostru ce fel de preocupări are, simți nevoia să te preocupi și mai mult de suflet prin rugăciune și meditație. Deși sunt neo-protestant nu de puține ori am intrat în bisericile sau catedralele din marile orașe pentru un timp de rugăciune. Când mergem în orașe noi suntem preocupați adesea să găsim marile magazine, dar oare când va începe preocuparea de a găsi bisericile și mănăstirile care sunt oaze ale rugăciunii?

Rămâne dar, ca noi creștinii, să fim ferestre spre cerul iubirii divine, să fim mâinile care ajută și care se înalță spre etern cu scumpul foc al rugăciunii, rugăciune care depășește orice barieră omenească. Rolul rugăciunii în societatea contemporană rămâne acela de a ne apropia de Dumnezeu, în timp ce ne îndepărtăm de lumea care ne ademenește cu vrăjile ei. Rugăciunea este leacul sufletului întristat și asaltat de ispite și de încercări dar și scutul celui lovit de loviturile vrășmașului.

Rugăciunea este modul prin care credinciosul comunică cu Dumnezeu și prin care își oferă lui Dumnezeu recunoștința. Doar prin rugăciune inima noastră se conectează cu cerul și cu Tatăl.

Rugăciunea are rolul de a ne transforma inima, mai ales atunci când noi ne rugăm pentru cei ce ne greșesc, pentru că în felul acesta îi privim pe oamenii așa cum sunt, slabi, și plini de neputințe omenești înțelegem mai bine care este natura noastră căzută și dobândim astfel înțelepciune și pricepere. Când ne rugăm și iertăm pe cei care ne-au greșit Dumnezeu se uită și spre noi cu milă și îndurare și ne iartă și nouă greșelile noastre mărturisite.

Rugăciunea este un protest contra Dumnezeului Veacului acesta, deoarece prin rugăciune noi afirmăm cu tărie și fără echivoc că nu aparținem celui rău și că suntem din altă împărăție. Prin rugăciunea noastră ne obținem cetățenia cerească și îl facem pe Isus contemporan al trăirilor noastre. Călugării sunt cei care prin rugăciunile lor fac cerul să privească cu drag spre noi, cei slabi și neputincioși, dar care ne uităm cu dor spre cer.

Nu există credință mai mare ca la cel ce se bucură în rugăciune și se roagă plin de bucurie, deoarece rugăciunea lui este ascultată. Christos se ruga în momentele pline de încercări iar rugăciunea lui era cea care îl apropia de Tatăl ceresc și care îi oferea putere. Rolul rugăciunii astăzi este acela de a ne aduce tot mai aproape de cel ce ne iubește nespus de mult, de blândul păstor Isus. Doar prin rugăciune vom redescoperi frumusețea cerului pierdut și regăsit!

3.4 Un pelerin în căutarea rugăciunii lui Isus

Rugăciunea lui Isus poartă cu sine extrem de mult misticism, deoarece se spune că nu oricine o poate rostii, ci doar cei cu duh îmbunătățit. Există istorisirii despre cei ce se numesc ”Nebunii întru Christos”⁶⁵ și despre faptele nemaîntâlnite făcute de aceștia. Se spune că sfinții care fac astfel de minuni sunt cei care rostesc neîncetat rugăciunea inimii.

Prin această practică a rugăciunii ei se apropie de Dumnezeu și lăsând deoparte toate celelalte griji pot să mediteze la lucrurile cerești. Grija lumească cu toate ale ei îl fac adesea pe om să uite de grija pentru suflet și mai ales de Dumnezeu. De aceea practicarea rugăciunii inimii sau a rugăciunii lui Isus conduc pe cel ce o face la o stare de plinătate duhovnicească deoarece tot ce mai contează pentru el este fiul lui Dumnezeu. Chemarea monahală sau isihastă nu este făcută oricui, și darul rugăciunii necurmăte nu este dat oricui, ci doar celor care tânjesc după Dumnezeu cu tot ce este ființa lor.

Omul caută în lumea aceasta un sens, un rost, un crez, dar cu toate că el caută, adesea nu găsește nimic, deoarece nu caută unde trebuie, și nici cum trebuie și adesea se înșală, iar înșelarea și întunericul sunt mari. Astăzi tinerii caută un sens, un rost, un țel pentru care ei să trăiască și să lupte, și cei mai mulți nu reușesc să îl găsească și folosesc astfel toată energia și tinerețea lor în alcool, droguri sau plăceri efemere. Acesta este și cazul pelerinului care căuta rugăciunea lui Isus, dar până să o afle pe aceasta a avut extrem de mult de alergat în această lume plină de mocirla păcatului.

Pelerinul nu era un om atașat de biserică, și considera valorile bisericii de domeniul trecutului, sau potrivite pentru bunicii, dar Dumnezeu nu avea să stea deoparte și nepăsător față de el și cumva căuta să îi atragă privirea spre El. Tânărul pelerin a cochetat cu alcoolul, cu patimile de tot felul și cu plăcerile lumești, dar acestea nu au adus eliberarea și nici pacea pe care el le căuta, așa că s-a adâncit în practici de meditație și în yoga, dar toate aceste surrogate nu au putut să ofere rezultatul dorit.

⁶⁵ I. D. Popoiu. *Nebuni pentru Krishna și nebuni pentru Hristos*, Iași 2020.

Luptă peste luptă, zbatere peste zbatere, tot acest zbucium nu a făcut nimic altceva decât să adâncească și mai mult golul după Dumnezeu. Golul nu se poate umple cu nimic altceva decât cu dragostea lui Dumnezeu, dragoste ce se află la cruce și în potirul euharistiei.

Dar într-o zi pelerinul trecu prin dreptul unei bisericii, se opri și o măsură din priviri, se gândi că între zidurile reci nu poate să găsească aceea pace pe care o caută, dar se gândea totuși să încerce, așa că decide să intre. A fost uimit de statuia lui Christos cel răstignit, El, între cei doi tâlhari, cu trupul plin de sânge și lovituri, se gândea la întreaga viață și cum o trăise.

Dumnezeu ne atrage la sine, dar noi suntem singuri care putem accepta dacă să mergem sau nu. Cert este faptul că pelerinul a găsit mângâiere în mărturisirea păcatelor, și acolo între zidurile regi ale bisericii, a găsit căldura iubitoare a dragostei divine, și pe armonia sufletului său mărturisit și împărtășit din potirul jertfei a lăsat câteva versuri pentru sufletele care caută...

**Unde-L cauți tu pe Domnul, suflete iubite?
printre morți și printre lucruri neînsuflețite?
- O, nu-L vei găsi aicea, nicio veșnicie,
căci El e Izvor de viață și nădejde vie,
nesecat izvor de viață și nădejde vie!**

**Unde-L cauți tu pe Domnul? pe cărarea lumii?
printre fiii ei născuți din aluatul humii?
- O, nu-L vei găsi, că-n lume e-mpărat minciuna,
iar Isus e Adevărul sfânt pe totdeauna,
Adevăr neînfrânt și tare, sfânt pe totdeauna.**

Unde-L cauți tu pe Domnul? printre frați și rude?

oricât L-ai striga aicea, glasul nu-ți aude.

**El e-n Templu, pe Altarul rânduit de Tatăl,
nu-L găsești în altă parte - vin aici și cată-L,
căci zadarnică ți-e truda - vin aici și cată-L.**

Cum Îl cauți tu pe Domnul? prin știința firii?

tu nu știi că ea e roadă a neleguirii?

**- O, nu-L vei găsi, căci locul Lui e curăția,
cine-și leapădă păcatu-i simte părțășia.**

De-mbraci hainele luminii, tu-I simți părțășia!

Ieși afară din cetatea lumii blestemată,

Ieși din firea ta robită de adânci păcate

și grăbit să vii la Domnul, dincolo de Poartă,

El ți-aduce mântuire, și păcatu-ți iartă.

Te acoperă cu viața și păcatu-ți iartă!

Vino, să urmezi cărarea vieții care duce,

prin Golgota neuitată, prin ocări și cruce,

sus în cerul veșniciei plin de strălucire,

unde locuiește Domnu-n har și fericire,

lângă El pe veci te-așază, Domnu-n fericire!

Pelerinul a găsit rugăciunea lui Iisus și ea i-a fost scumpă pe buze toată viața, deoarece ea l-a apropiat de Acela care l-a iubit până la capăt.

CONCLUZIE

În concluzie creștinul are nevoie de rugăciune ca de aerul pe care îl respiră, și observăm acest lucru de la popoarele antice, până la societatea contemporană. Fără rugăciune nu există creștinism, nu există legătură între Dumnezeu și cel credincios.

Scrierile Sfântului Grigore Palama reprezintă un tezaur de învățături duhovnicești, ce sunt de folos creștinului în orice vreme. Aceste scrieri alcătuiesc o comoară de cunoaștere și înțelepciune patristică de necontestat. Viața sfântului Grigore Palama, arată clar și limpede traiectoria acestuia de a-l urma pe Cristos. De asemenea putem înțelege că inima este un simbol important atât în cultura iudaică, cât și în cea creștină dar și în culturile păgâne antice. Inima joacă un rol important nu doar în închinare ci și în afirmarea credinței.

Sfânta Scriptură conferă inimii un rol extrem de important mai ales în sensul în care aceasta reprezintă centrul închinării, sau locul din care începe transformarea lăuntrică a celui credincios. Inima este cea care trebuie predată lui Dumnezeu ca El să o facă să fie animată doar de sentimente sfinte și curate.

Dacă în cultura Egipteană inima era cea care trebuie să fie pusă în balanță pentru a obține viața eternă, prin faptele bune, în cultura creștină inima este schimbată de Dumnezeu prin procesul pocăinței și mântuirea și eternitatea sunt oferite ca dar al iubirii sale față de omul slab și muritor. Dumnezeu nu trebuie înduplecat ca zeii, și El nu își trimite slujitorii să ne distrugă ca în cazul zeilor egipteni, ci l-a dat pe fiul său la moarte ca prin moartea lui să fim noi salvați de moartea veșnică.

De asemenea de-a lungul istoriei au existat o mulțime de bărbați și femei care prin credința lor au mărturisit, unii chiar cu prețul vieții, adevărul lui Dumnezeu, în vremuri de aspră prigoană și încercare. Bărbați vrednici ai credinței precum nobilul Cardinal Iuliu Hossu, au fost adevărați stâlpi ai credinței și urmași ai apostolilor. Prin mărturisirea credinței lor au arătat că ei sunt vrednici de dragostea Lui, dar ca niște adevărați vameși au mărturisit că nu pentru faptele lor ci pentru dragostea cu care Dumnezeu i-a cucerit.

În concluzie, rugăciunea lui Isus își are obârșia în strigătul celui care caută pe Dumnezeu și care în momente de descurajare, în încercare sau în deznădejde strigă din adâncul inimii:

Doamne Isus Christoase, fiul Lui Dumnezeu, ai milă de mine păcătosul!

Această rugăciune, a milei divine este rugăciunea care trebuie să se afle necurmat, în mintea, în inima și pe buzele credinciosului. La acest har ne putem învrednici și noi, deoarece este oferit tuturor, fără banii și fără plată!

BIBLIOGRAFIE

Cărți

- Arhim. Cleopa Ilie. *Despre rugăciunea lui Iisus*, Oradea 2002.
- Arhim. Kraiopoulos Simeon. *Despre patimi și rugăciunea minții*, București 2003.
- Bădiliță C., Băltăceanu F., Broșteanu M. *SEPTUAGINTA*, București 2008.
- Bunge Gabriel. *Practica rugăciunii personale după tradiția sfinților părinți*, Sibiu 2021.
- Cesereanu Ruxandra. *Iuliu Hossu, trei portrete*, Târgu-Lăpuș, 2019.
- Ciornea Carmen. *Chipul Rugului Aprins*, București 2015.
- Colliander Tito. *Calea Asceților*, București 2022.
- Cruceada Gherontie. *Pelerinul Rus*, București 2021.
- Culianu Eliade. *Dicționar al religiilor*, București 2007.
- Daniel Constantin. *Gândirea Egipteană Antică*, București 2022.
- Dr. Pașca-Tușa Stelian. *Doamne Miluiește – Premisă a rugăciunii inimii în Psalmi*, Cluj 2015.
- Dușu Florin. *Comisarul lui Dumnezeu*, București 2021.
- Editor Reid G. Daniel. *Dicționarul Noului Testament*, Oradea 2020.
- Editor Tatu Silviu. *Introducere în studiul Vechiului Testament, Pentateuhul și cărțile istorice*, Oradea 2016.
- Editor Tatu Silviu. *Introducere în studiul Vechiului Testament, Pentateuhul și cărțile profetice și poetice*, Oradea 2019.
- Genescu Maria. *Cartea Egipteană a morților*, București 2021.

- Green Roger Lancelyn. *Legendele Egiptului antic*, București 2021.
- Hausherr Irene. *Plânsul și străpungerea inimii la Părinții răsăriteni*, Sibiu 2009.
- Hossu Gelu. *Credință sub teroare*, București 2021.
- Ianolide Ioan. *Deținutul profet*, Bacău 2021.
- Ianolide Ioan. *Întoarcerea la Hristos*, Bacău 2021.
- Ică jr Ioan I. *Despre lumina taborică, rugăciunea lui Iisus și curăția inimii*, Sibiu 2013.
- Ieroschimonah Nil Dorobanțu. *Mistica*, Bacău 2017.
- Ieroschimonah Nil Dorobanțu. *Nebun pentru Hristos și flacără vie a monahismului Secolului XX*, Bacău 2017.
- Larchet Jean – Claude. *Inconștientul spiritual, adâncul neștiut al inimii*, București 2009.
- Makris A. Dionysios. *Iannis cel nebun pentru Hristos Vol. I*, București 2009.
- Makris A. Dionysios. *Iannis cel nebun pentru Hristos Vol. II*, București 2009.
- Mândrilă Laura. *Cum primim în inimă Rugăciunea lui Iisus*, București 2020.
- Mironescu Alexandru. *Calea inimii*, București 2019.
- Mironescu Alexandru. *Calea inimii; Eseuri în duhul Rugului Aprins*, București 2019.
- Moret Alexandre. *Misterele Egiptene*, București 2019.
- Niculescu Tatiana Bran. *Mistica rugăciunii și a revolverului*. București, 2017
- Pelikan Jaroslav. *Credo, Ghid istoric și teologic al crezurilor și mărturisirilor de credință în tradiția creștină*, Iași 2010.
- Popa Dumitru. *Saul din Tars, Apostol al neamurilor*, Pantelimon 2021.
- Popoiu Ioan Dumitru. *Nebuni pentru Krishna și Nebuni pentru Hristos*, Iași 2020.
- Sava Cristinel. *Elogiu iubirii de semeni*, Pantelimon 2021.

Serafim Mitropolitul. *Rugul Aprins al inimii noastre*, Iași 2018.

Spătăreleu Cristian. *În numele tămăduirii omului*, București 2018.

Stăniloae Lidia. *Lumina faptei din lumina cuvântului*, București 2005.

Stăniloae Dumitru. *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Sibiu 2003.

Steinhardt Nicolae. *Jurnalul Fericiri*, Rohia 2008.

Stoica Cosmin. *Pelerinul nerugător, gânduri despre duh și lume*, București 2015.

Tănăsescu – Vlas Adrian. *Lucrarea de taină a Rugăciunii lui Iisus*, București 2003.

Tofan Alexandru Ioan. *Andre Scrima și fizionomia experienței spirituale*, București 2019.

Warren Tish Harrison. *Liturghia obișnuitului*, Arad 2020.

Sfinți părinți ai bisericii

Evagrie. *Istoria Bisericească*, București 1899.

Sfântul Brancianinov Ignatie. *Despre Rugăciunea lui Iisus*, București 2020.

Sfântul Chiril al Alexandriei. *Zece cărți împotriva lui Iulian Apostatul*, București 2000.

Sfântul Grigorie cel Mare. *Omilii la profetul Ezechiel*, Iași 2014.

Sfântul Grigorie Palama. *Tomosuri Dogmatice Viața * Slujba SCRIERI I*, Sibiu 2009.

Sfântul Ioan Scărarul. *Scara*, București 2020.

Sinaitul Filotei. *Trezia minții și cerul inimii*, Sibiu 2009.

Abrevierea cărților biblice

Vechiul Testament

Gen - Cartea Genezei

Ex - Cartea Exodului

Lev - Cartea Leviticului

Num - Cartea Numerilor

Deut - Cartea Deuteronomului

Ios - Cartea lui Iosue

Jud - Cartea Judecătorilor

Rut - Cartea lui Rut

1Sam - Cartea întâi a lui Samuel

2Sam - Cartea a doua a lui Samuel

1Rg - Cartea întâi a Regilor

2Rg - Cartea a doua a Regilor

1Cr - Cartea întâi a Cronicilor

2Cr - Cartea a doua a Cronicilor

Esd - Cartea lui Esdra

Neh - Cartea lui Nehemia

Tob - Cartea lui Tobia

Idt - Cartea Iuditei

Est - Cartea Esterei

1Mac - Cartea întâi a Macabeilor

2Mac - Cartea a doua a Macabeilor

Iob - Cartea lui Iob

Ps - Cartea Psalmilor

Prov - Cartea Proverbelor

Qoh - Cartea lui Qohelet (Ecleziastul)

Ct - Cartea Cântarea Cântărilor

Înț - Cartea Înțelepciunii

Sir - Cartea lui Ben Sirah (Ecleziasticul)

Is - Cartea profetului Isaia

Ier - Cartea profetului Ieremia

Lam - Cartea Lamentațiunilor (Plângerile lui Ieremia)

Bar - Cartea profetului Baruh

Ez - Cartea profetului Ezechiel

Dan - Cartea profetului Daniel

Os - Cartea profetului Osea

Il - Cartea profetului Ioel

Am - Cartea profetului Amos

Abd - Cartea profetului Abdia

Iona - Cartea profetului Iona
Mih - Cartea profetului Mihea
Nah - Cartea profetului Nahum
Hab - Cartea profetului Habacuc
Sof - Cartea profetului Sofonia
Ag - Cartea profetului Aggeu
Zah - Cartea profetului Zaharia
Mal - Cartea profetului Malahia

Noul Testament

Mt - Evanghelia după Sfântul Matei
Mc - Evanghelia după Sfântul Marcu
Lc - Evanghelia după Sfântul Luca
In - Evanghelia după Sfântul Ioan
Fap - Faptele Apostolilor
Rom - Scrisoarea Sfântului apostol Paul către Romani
1Cor - Scrisoarea întâi a Sfântului apostol Paul către Corinteni
2Cor - Scrisoarea a doua a Sfântului apostol Paul către Corinteni
Gal - Scrisoarea Sfântului apostol Paul către Galateni
Ef - Scrisoarea Sfântului apostol Paul către Efeseni

Fil - Scrisoarea Sfântului apostol Paul către Filipeni
Col - Scrisoarea Sfântului apostol Paul către Coloseni
1Tes - Scrisoarea întâi a Sfântului apostol Paul către Tesaloniceni
2Tes - Scrisoarea a doua a Sfântului apostol Paul către Tesaloniceni
1Tim - Scrisoarea întâi a Sfântului apostol Paul către Timotei
2Tim - Scrisoarea a doua a Sfântului apostol Paul către Timotei
Tit - Scrisoarea Sfântului apostol Paul către Tit
Flm - Scrisoarea Sfântului apostol Paul către Filemon
Evr - Scrisoarea către Evrei
Iac - Scrisoarea Sfântului apostol Iacob
Iud - Scrisoarea Sfântului apostol Iuda
1Pt - Scrisoarea întâi a Sfântului apostol Petru
2Pt - Scrisoarea a doua a Sfântului apostol Petru
1In - Scrisoarea întâi a Sfântului apostol Ioan
2In - Scrisoarea a doua a Sfântului apostol Ioan
3In - Scrisoarea a treia a Sfântului apostol Ioan
Ap - Cartea Apocalipsului

Alte sigle și abrevieri

art. cit. articol citat

cf. confer

ebr. ebraică

ANEXĂ

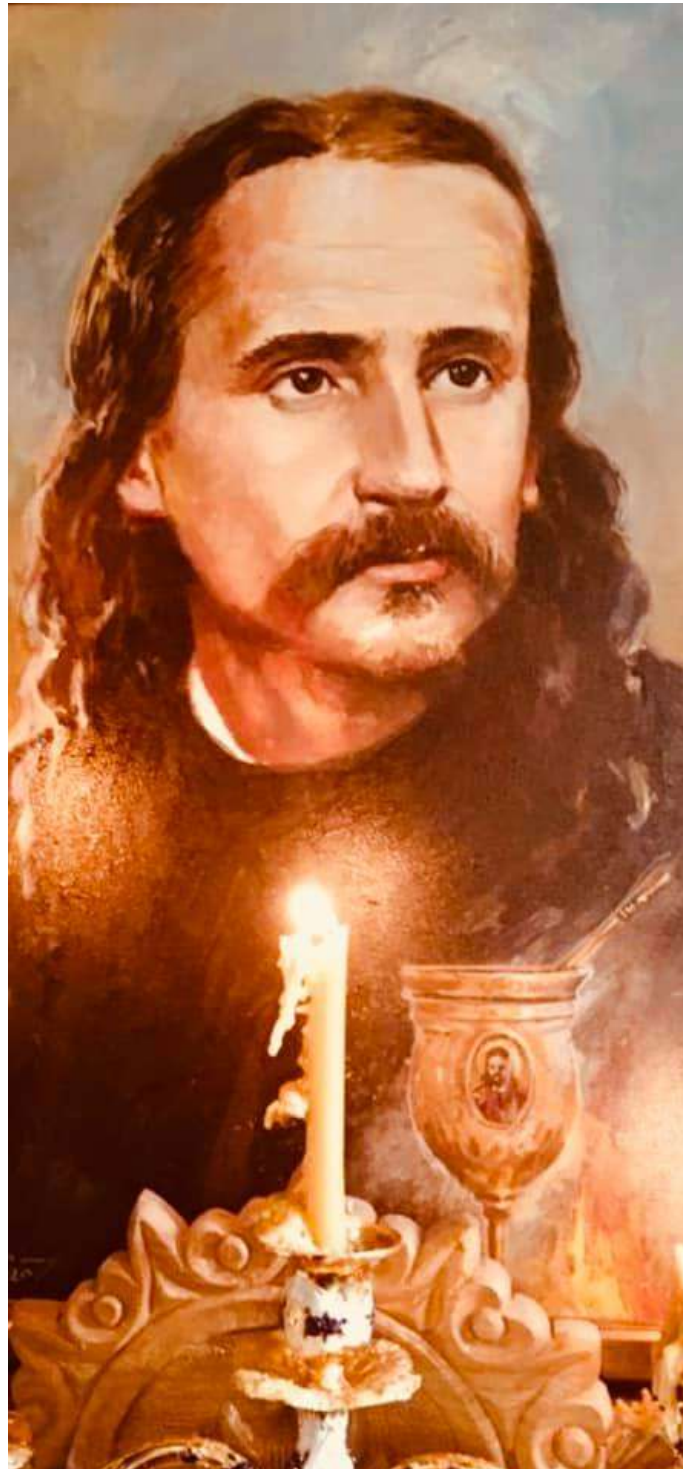
Nil Dorobanțu ANEXA 1

Pictură cu părintele Nil și biserica Vlaherne

ANEXA 2

ANEXA 3

(Părintele Nil Doronbanțu în ținută de arhieru)

ANEXA 4

ANEXA 5

Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul

Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie. (o metanie)

Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, robului Tău. (o metanie)

Așa Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșalele mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin. (o metanie)

Și după rugăciunea aceasta, se zic aceste patru stihuri, iarăși în trei stări, cu 12 închinăciuni:

Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului. (o închinăciune)

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul. (o închinăciune)

Cel ce m-ai zidit, Dumnezeule, mântuiește-mă. (o închinăciune)

Fără de număr am greșit, Doamne, iartă-mă. (o închinăciune)

Rugăciune de dimineață scrisă de Părintele Arsenie Boca

Doamne Iisuse Hristoase, ajuta-mă ca astăzi toata ziua sa mă lepăd de mine însumi, ca cine știe din ce nimicuri mare vrajbă am să fac și astfel, ținând la mine, să Te pierd pe Tine.

Doamne Iisuse Hristoase, ajută-mi ca rugăciunea Preasfântului Tău nume să-mi lucreze în minte mai mult decât fulgerul pe cer, ca nici umbra gândurilor rele să nu mă întunece, căci iată păcătuiesc în tot ceasul.

Doamne, Cela ce vii în taină între oameni, ai milă de noi, că umblam împiedicându-ne prin întuneric. Patimile au pus tina pe ochii mintii, uitarea s-a întărit în noi ca un zid, împietrind în noi inimile noastre și toate împreună au făcut temnita în care Te tinem bolnav, flamand și fără haina, așa risipind în desert zilele noastre, umbriți și dosădiți până la pamant.

Doamne, Cel ce vii între oameni în taina, ai mila de noi și pune foc temnitei, aprinde dragostea în inimile noastre, arde spinii patimilor noastre și fa lumina sufletelor noastre. Doamne, Cela ce vii în taina între oameni, ai mila de noi, vino și Te salasluieste întru noi, împreună cu Tatal și cu Duhul Tau cel Sfânt. Căci Duhul Sfânt se roaga pentru noi cu suspine negraite, când graiul și mintea raman neputincioase.

Doamne, Cel ce vii in taina, ai mila de noi, caci nu ne dam seama cat suntem de nedesavarsiti si cat esti de aproape de sufletele noastre si cat ne departam noi prin pacatele noastre. Ci lumineaza lumina Ta peste noi, ca sa vedem lumina prin ochii Tai, sa traim in veci prin viata Ta. Lumina si Bucuria noastra, slava Tie! Amin.

Rugăciune de Mitropolitul Anania

Doamne, tinde-Ți patrafirul
peste fața mea de lut,
sufletu-mi neghiob și slut
să-l albești cu tibișirul,
când amurgu-și toarce firul
peste-un pic de gând tăcut.
Să-Ți vorbesc, ne-aud vecinii,
iar osânda e păcat;
eu să stau pe-un colț plecat,
și să-mi scriu povara vinii,
pe când Tu, la vremea Cinii,
să-mi șoptești că m-ai iertat.
Aciuiați pe-o vatră nouă
vom purcede spre nou cânt;
eu, o mână de pământ,
Tu, luminează-n strop de rouă,
migăli-vom cartea-n două:
Tu, vreo trei, eu, un cuvânt.
Și-ncălțându-Te-n sandale,
să pornești pe drum stelar,
într-al slovelor chenar

eu opri-Te-voi din cale
și-n minunea vrerii Tale
Te-oi sorbi dintr-un pahar.

(Bartolomeu Valeriu Anania, „Confessio”)

ANEXA 6

ANEXA 7

ANEXA 8

Anexa 9

ANEXA 10